
Dokument z posiedzenia

A9-0213/2021

24.6.2021

SPRAWOZDANIE

w sprawie dialogu obywatelskiego i uczestnictwa obywateli w procesie
decyzyjnym UE
(2020/2201(INI))

Komisja Spraw Konstytucyjnych

Sprawozdawca: Helmut Scholz

Komisja Petycji (*)
Sprawozdawczyni: Dolors Montserrat

(*) Zaangażowana komisja – art. 57 Regulaminu

SPIS TREŚCI

	Strona
PROJEKT REZOLUCJI PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO	3
UZASADNIENIE	17
ZAŁĄCZNIK: WYKAZ PODMIOTÓW LUB OSÓB, OD KTÓRYCH SPRAWOZDAWCA OTRZYMAŁ INFORMACJE	22
STANOWISKO W FORMIE POPRAWEK KOMISJI PETYCJI	23
OPINIA KOMISJI KULTURY I EDUKACJI	24
OPINIA KOMISJI WOLNOŚCI OBYWATELSKICH, SPRAWIEDLIWOŚCI I SPRAW WEWNĘTRZNYCH	31
INFORMACJE O PRZYJĘCIU PRZEZ KOMISJĘ PRZEDMIOTOWO WŁAŚCIWĄ	42
GŁOSOWANIE KOŃCOWE W FORMIE GŁOSOWANIA IMIENNEGO W KOMISJI PRZEDMIOTOWO WŁAŚCIWEJ	43

PROJEKT REZOLUCJI PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

w sprawie dialogu obywatelskiego i uczestnictwa obywateli w procesie decyzyjnym UE (2020/2201(INI))

Parlament Europejski,

- uwzględniając art. 10 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej (TUE),
  - uwzględniając art. 11 TUE,
  - uwzględniając swoją rezolucję z 15 stycznia 2020 r. w sprawie stanowiska Parlamentu Europejskiego dotyczącego konferencji w sprawie przyszłości Europy¹,
  - uwzględniając swoją rezolucję z 18 czerwca 2020 r. w sprawie stanowiska Parlamentu Europejskiego dotyczącego konferencji w sprawie przyszłości Europy²,
  - uwzględniając art. 54 Regulaminu,
  - uwzględniając stanowisko w formie poprawek przedstawione przez Komisję Petycji,
  - uwzględniając opinie przedstawione przez Komisję Kultury i Edukacji oraz Komisję Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych,
  - uwzględniając sprawozdanie Komisji Spraw Konstytucyjnych,
- A. mając na uwadze, że wyniki wyborów europejskich z 2019 r. dały pozytywny sygnał, że rośnie zainteresowanie obywateli Unii wydarzeniami na szczeblu UE, oraz że uważają oni, iż unijne prawodawstwo ma wpływ na ich codzienne życie; mając na uwadze, że całkowita frekwencja w 2019 r. wyniosła 50,6 %, czyli była najwyższa od czasu wyborów w 1994 r. i znacznie wzrosła od czasu wyborów w 2014 r., w których wyniosła 42,6 %; mając na uwadze, że mimo wyższej frekwencji w 2019 r. we wszystkich grupach ludności wzrost ten napędzało młodsze pokolenie: znaczny wzrost odnotowano w grupach wiekowych poniżej 25 lat i od 25 do 39 lat; mając na uwadze, że mimo ogólnego wzrostu frekwencji nadal utrzymują się duże różnice między poszczególnymi państwami członkowskimi;
- B. mając na uwadze, że według badania Eurobarometr z czerwca 2020 r. poświęconego aktywności obywatelskiej³ 55 % respondentów uznało udział w wyborach europejskich za najskuteczniejszy sposób na to, by decydenci na szczeblu UE wysłuchali ich zdania; mając na uwadze, że choć celem jest ciągle ulepszanie działania demokracji w UE, to według kilku badań Eurobarometr obywatele UE nie są zadowoleni ze sposobu funkcjonowania demokracji; mając na uwadze, że takie postrzeganie stwierdzono nie tylko na szczeblu UE, lecz także na szczeblu krajowym; mając na uwadze, że znaczna

¹ Teksty przyjęte, P9_TA(2020)0010.

² Teksty przyjęte, P9_TA(2020)0153.

³ [Badanie Eurobarometr Flash FL4023](#)

- część obywateli UE nie czuje się wysłuchana i postrzega UE jako podmiot od nich odległy;
- C. mając na uwadze, że art. 10 i 11 TUE oraz art. 20, 21, 24, 227 i 228 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) stanowią podstawę udziału obywateli w kształtowaniu polityki i prawodawstwa UE;
  - D. mając na uwadze, że art. 10 ust. 3 TUE stanowi, że „każdy obywatel ma prawo uczestniczyć w życiu demokratycznym Unii” oraz że „decyzje są podejmowane w sposób jak najbardziej otwarty i zbliżony do obywatela”;
  - E. mając na uwadze, że art. 11 ust. 1 i 2 Traktatu o Unii Europejskiej wymaga od instytucji, aby za pomocą odpowiednich środków umożliwiły obywatelom i stowarzyszeniom przedstawicielskim wypowiedanie się i publiczną wymianę poglądów we wszystkich dziedzinach działania Unii oraz by utrzymały otwarty, przejrzysty i regularny dialog ze stowarzyszeniami przedstawicielskimi i społeczeństwem obywatelskim;
  - F. mając na uwadze, że w ust. 19 Porozumienia międzyinstytucjonalnego z 13 kwietnia 2016 r. w sprawie lepszego stanowienia prawa podkreślono, że konsultacje publiczne oraz z udziałem zainteresowanych stron są integralną częścią świadomego podejmowania decyzji oraz poprawiają jakość stanowienia prawa;
  - G. mając na uwadze, że zgodnie z art. 165 ust. 2 TFUE działanie Unii zmierza do sprzyjania rozwojowi wymiany młodzieży i wymiany instruktorów społeczno-oświatowych, a także zachęcania młodzieży do uczestnictwa w demokratycznym życiu Europy;
  - H. mając na uwadze, że obywatele UE mogą jedynie pod pewnymi warunkami wszczynać postępowania bezpośrednio przed Trybunałem Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE), aby wyegzekwować prawa przysługujące im na mocy Traktatów, w tym Karty praw podstawowych Unii Europejskiej; mając na uwadze, że demokratyczne wybory do Parlamentu Europejskiego stanowią główny oddolny instrument dostępny obywatelom w UE, natomiast inne środki, takie jak europejska inicjatywa obywatelska (EIO), skargi do Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich i petycje do Parlamentu, będące ważnymi elementami uzupełniającymi parlamentaryzm, wymagają wzmocnienia;
  - I. mając na uwadze, że dotychczas zorganizowano sześć udanych europejskich inicjatyw obywatelskich, w tym ostatnio inicjatywę „Minority SafePack” oraz inicjatywę „Zakończmy epokę klatkową”; mając na uwadze, że rozporządzenie (UE) 2019/788⁴ w sprawie EIO, które weszło w życie w styczniu 2020 r., ma ułatwić obywatelom UE zwracanie się do Komisji o przedkładanie aktów ustawodawczych w dziedzinach wchodzących w zakres jej kompetencji i w których Unia jest uprawniona do działania; mając na uwadze, że inicjatywa „Minority SafePack” była pierwszą europejską inicjatywą obywatelską, nad którą debatowano w Parlamencie Europejskim na podstawie zmienionego rozporządzenia w sprawie EIO, a w grudniu 2020 r. uzyskała zdecydowane poparcie w Parlamencie wynoszące 76 % oddanych głosów; mając jednak

---

⁴ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/788 z dnia 17 kwietnia 2019 r. w sprawie europejskiej inicjatywy obywatelskiej. Dz.U. L 130 z 17.5.2019, s. 55.

na uwadze, że wpływ EIO jest niewielki, częściowo ze względu na brak działań następczych ze strony Komisji;

- J. mając na uwadze, że zalecenia Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich nie są prawnie wiążące, ale wskaźnik zgodności z ustaleniami jest stale wysoki;
- K. mając na uwadze, że obywatele UE oraz każda osoba fizyczna lub prawna zamieszkująca lub mająca siedzibę statutową w państwie członkowskim mają prawo kierowania petycji do Parlamentu Europejskiego na podstawie art. 24 i 227 TFUE w sprawach objętych zakresem działalności Unii, które dotyczą ich bezpośrednio;
- L. mając na uwadze, że internetowe konsultacje publiczne prowadzone przez Komisję są w większości przypadków skierowane do określonej grupy docelowej, nie są szeroko rozpowszechniane, a czasami trwają zbyt krótko, w związku z czym nie docierają do znacznej części ludności; mając na uwadze, że w kompleksowym przeglądzie polityki Komisji w zakresie konsultacji z 2019 r. Europejski Trybunał Obrachunkowy zalecił Komisji poprawę sposobu docierania do obywateli w celu wpierania zwiększonego uczestnictwa;
- M. mając na uwadze, że dialogi obywatelskie prowadzone przez Komisję służą raczej informowaniu obywateli, a nie włączaniu ich w debatę na temat ich wizji i tego, co chcieliby zmienić w UE, oraz pozbawione są mechanizmu informacji zwrotnej służącego powiadamianiu obywateli o wynikach ich zaangażowania;
- N. mając na uwadze, że sposób funkcjonowania istniejących instrumentów uczestnictwa, takich jak EIO, konsultacje publiczne i dialogi obywatelskie, nie zapewnia obywatelom dostatecznych sposobów wpływania na proces decyzyjny UE; mając na uwadze, że w dużej mierze spowodowane jest to brakiem skutecznego monitorowania procesu decyzyjnego na szczeblu instytucjonalnym;
- O. mając na uwadze, że poszczególni obywatele rzadko korzystają z większości form uczestnictwa; mając na uwadze, że poszczególni obywatele w dużej mierze nie wiedzą o istniejących instrumentach uczestnictwa, przez co są niedostatecznie reprezentowani w opiniach i danych gromadzonych za pomocą istniejących instrumentów; mając na uwadze, że uczestnictwo obywateli nie zastępuje zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego;
- P. mając na uwadze, że obecne instrumenty uczestnictwa nie maksymalizują potencjału uczestnictwa obywateli, a tym samym niedostatecznie przyczyniają się do wzmacniania legitymacji demokratycznej UE i zwiększania poczucia odpowiedzialności obywateli za UE, która odzwierciedlałaby ich potrzeby i wizje;
- Q. mając na uwadze, że zreformowanie istniejących instrumentów uczestnictwa, ze szczególnym uwzględnieniem grup społeczeństwa niedostatecznie reprezentowanych w największym stopniu, mianowicie osób młodych, i dalszy rozwój europejskiej sfery publicznej może pomóc wzmocnić legitymację demokratyczną UE;
- R. mając na uwadze, że poprawa uczestnictwa obywateli i przejrzystości na szczeblu UE jest kluczowa dla zbliżenia Unii do obywateli i dla zwiększenia zaufania obywateli do instytucji UE, a także dla osiągnięcia prawdziwej wielopoziomowej demokracji; mając

na uwadze, że brak przejrzystości uniemożliwia publiczną debatę nad aktami prawnymi; mając na uwadze, że nie wszystkie zainteresowane strony mają równy dostęp do instytucji UE bądź informacji o ich pracy; mając na uwadze, że Komisja powinna prowadzić otwarty, przejrzysty i regularny dialog z obywatelami i organizacjami społeczeństwa obywatelskiego; mając na uwadze, że UE powinna zapewnić społeczeństwu obywatelskiemu możliwość aktywnego udziału w debacie publicznej i zdolność wpływania na politykę i procesy decyzyjne;

- S. mając na uwadze, że trzeba rozszerzyć europejski wymiar edukacji obywatelskiej przez pogłębienie wiedzy obywateli na temat funkcjonowania UE, by umożliwić im uczestnictwo;
- T. mając na uwadze rosnące zapotrzebowanie na lekcje obywatelstwa europejskiego w państwach członkowskich; mając na uwadze, że w tej sytuacji należy uznać wysiłki organizacji społeczeństwa obywatelskiego na rzecz edukacji obywatelskiej i nauki oraz promować całościowe podejście do edukacji obywatelskiej, w tym zarówno formalnego i pozaformalnego kształcenia i uczenia się;
- U. mając na uwadze, że dotychczasowe udane projekty dotyczące uczestnictwa obywateli, takie jak Europejskie Parlamenti Domowe oraz unijny dialog młodzieżowy, pokazały, że obywatele chcieliby regularnie uczestniczyć w procesach decyzyjnych UE;
- V. mając na uwadze, że Rada pozostaje instytucją zamkniętą, co potwierdziło dochodzenie OI/2/2017/TE Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich na temat braku przejrzystości w odniesieniu do publicznego dostępu do dokumentów legislacyjnych Rady oraz jej procesu decyzyjnego;
- W. mając na uwadze, że OECD definiuje otwarty rząd jako „kulturę rządzenia opartą na innowacyjnych i zrównoważonych strategiach i praktykach publicznych, którym przyświecają zasady przejrzystości, rozliczalności i uczestnictwa służące demokracji oraz wzrostowi sprzyjającemu włączeniu społecznemu”;
- X. mając na uwadze, że przeprowadzone przez państwa członkowskie w 2018 r. europejskie konsultacje obywatelskie w sprawie przyszłości Europy okazały się skutecznym narzędziem angażowania obywateli w sprawę Unii; mając na uwadze, że brak konkretnych działań następczych oraz ciągłości procesu sprawił, że wyniki tych partycypacyjnych wysiłków były zróżnicowane;
- Y. mając na uwadze, że konferencja w sprawie przyszłości Europy powinna w jak największym stopniu angażować obywateli i że może ona być cennym doświadczeniem w nawiązywaniu dialogu, które pozwoli zrozumieć rzeczywiste oczekiwania obywateli dotyczące roli UE i działań jej instytucji;
- 1. podkreśla, że trzeba zastanowić się, jak Unia może skuteczniej angażować obywateli zgodnie z fundamentalnymi unijnymi zasadami demokracji przedstawicielskiej; uważa, że obywatele powinni mieć większy wpływ na unijny proces decyzyjny, aby Unia mogła bardziej odzwierciedlać poglądy obywateli oraz stać się bardziej odporna, demokratyczna i skuteczna; w związku z tym uważa, że nie należy wykluczać zmiany Traktatu, choć nie powinna ona stanowić celu sama w sobie, oraz że konferencja w sprawie przyszłości Europy powinna umożliwić nawiązanie konstruktywnego dialogu z

obywatelami na temat tych kluczowych kwestii;

2. uważa, że wszelkie reformy Unii, służące temu, aby uczynić ją bardziej społeczną, sprawiedliwą, spójną, zjednoczoną, ukierunkowaną, zdolną, suwerenną i odpowiedzialną, wzmacnia bezpośredni kontakt z obywatelami za pomocą mechanizmów uczestnictwa;
3. podkreśla, że istnieje zasadniczy konflikt między wizją UE skupioną wokół państw członkowskich a UE skupioną wokół unijnych instytucji, któremu można zaradzić przez opracowanie podejścia i instrumentów właściwych dla Unii Europejskiej obywateli;
4. zwraca uwagę, że istniejące instrumenty uczestnictwa mają liczne wady, w związku z czym należy je ulepszyć, a także opracować nowe, aby uczestnictwo obywatelskie było bardziej dostępne, integracyjne, znaczące i skuteczne; uważa, że aby ułatwić udział społeczeństwa w szerzej zakrojonych debatach politycznych i dać obywatelom możliwość wpływania na wyniki polityczne, z wykorzystaniem synergii w istniejących mechanizmach, konieczne jest, aby zaangażowanie obywateli było zorganizowane w sposób odpowiadający ich oczekiwaniom; uważa, że ten oddolny program uczestnictwa powinien uzupełniać demokrację przedstawicielską w UE;
5. podkreśla znaczenie EIO jako jedyne narzędzia uczestnictwa na szczeblu UE, które może doprowadzić do stanowienia prawa; wzywa do wzmocnienia odpowiedzi przez przyjmowanie rezolucji Parlamentu w związku z każdą udaną europejską inicjatywą obywatelską; zauważa, że Komisja musi w pełni wywiązać się ze swojego prawnego obowiązku podania wystarczającego uzasadnienia, dlatego podjęła działania bądź nie podjęła działań w sprawie EIO, oraz uważa, że taka komunikacja musi być bardziej wyczerpująca, by obywatele mogli uzyskać dokładny obraz tego, czego należy się spodziewać po zaangażowaniu w europejską inicjatywę obywatelską lub po jej zainicjowaniu; ubolewa, że Komisja nie podjęła działań następczych w drodze środków ustawodawczych w związku z udanymi europejskimi inicjatywami obywatelskimi; uważa, że zgodnie z art. 15 rozporządzenia (UE) 2019/788 w sprawie EIO w przypadku gdy Komisja w wyznaczonych terminach nie poda swoich zamiarów do wiadomości publicznej lub w komunikacie stwierdza, że nie zamierza podejmować działań w związku z EIO, która spełniła wymogi proceduralne i jest zgodna z Traktatami, w szczególności z podstawowymi wartościami Unii zapisanymi w art. 2 TUE, Parlament może zdecydować – zgodnie z art. 222 Regulaminu – o podjęciu działań następczych w związku z EIO i sporządzić sprawozdanie z własnej inicjatywy w kwestiach ustawodawczych (INL); wzywa Komisję, by przyjęła na siebie zobowiązanie do przedłożenia wniosku ustawodawczego po przyjęciu takiego INL przez Parlament; w związku z tym proponuje zmianę obowiązującej umowy ramowej między Parlamentem a Komisją; apeluje o zmianę rozporządzenia w sprawie EIO, aby zachęcić Komisję do przedłożenia wniosku ustawodawczego w przypadku EIO spełniającej odpowiednie wymogi;
6. zwraca uwagę, że w następstwie sprawozdania Europejskiego Trybunału Obrachunkowego⁵, w którym uznano skuteczność konsultacji publicznych prowadzonych przez Komisję Europejską, oraz zważywszy na zadowalające

---

⁵ Sprawozdanie specjalne nr 14/2019: „Wyraż swoją opinię!” – Europejski Trybunał Obrachunkowy, wrzesień 2019 r.

postrzeganie ich przez obywateli, Komisja powinna usprawnić proces konsultacji publicznych, aby wspierać większe uczestnictwo obywateli oraz lepiej monitorować i oceniać ich wkład;

7. zwraca uwagę, że należy udoskonalić oraz uaktualnić aktualną koncepcję oraz praktykę dialogu obywatelskiego;
8. podkreśla korzyści płynące z zaangażowania obywateli i społeczeństwa obywatelskiego w rozwój europejskiej sfery publicznej oraz w uzupełnienie legitymacji demokratycznej UE zapewnianej przez jej instytucje przedstawicielskie i procedury demokratyczne;
9. podkreśla, że nie wszystkie zainteresowane strony, zwłaszcza obywatele i grupy społeczeństwa obywatelskiego, są równie aktywne politycznie, głośne i wpływowe; uważa zatem, że demokracja uczestnicząca UE wymaga wspomagania niezorganizowanych obywateli oraz wspierania ich dostępu do możliwości wyborczych i możliwości uczestnictwa za pomocą kanałów UE i poza nimi;
10. uważa, że zaufanie obywateli do instytucji UE ma podstawowe znaczenie dla demokracji, dobrego sprawowania rządów i skutecznego kształtowania polityki; uważa, że instytucje UE muszą dążyć do możliwie jak najwyższych standardów przejrzystości, rozliczalności i rzetelności; podkreśla, że dostęp obywateli do dokumentów instytucji europejskich ma fundamentalne znaczenie dla demokracji uczestniczącej; wzywa w szczególności Radę do zwiększenia przejrzystości procesu decyzyjnego i dostępu do dokumentów;
11. podkreśla potencjał nowych technologii oferujących nowe możliwości kontaktu z obywatelami, aby zapewnić skuteczne podejście oddolne i zwiększyć zdolność obywateli do rozliczania instytucji;
12. podkreśla, że otwarty rząd, który łączy środki zwiększające przejrzystość i rozliczalność z narzędziami uczestnictwa, stanowi właściwą reakcję na deficyt demokratyczny będący skutkiem dostrzegalnego braku udziału obywateli UE w unijnym procesie podejmowania decyzji;
13. z zadowoleniem przyjmuje ustanowienie organu ds. etyki jako niezależnego organu ukierunkowanego na zwiększenie przejrzystości w instytucjach UE;
14. zwraca uwagę na nowy program „Obywatele, równość, prawa i wartości”, który ma zapewnić większe oddziaływanie i większą widoczność działań przyczyniających się do dialogu obywatelskiego i zaangażowania w demokrację uczestniczącą; podkreśla znaczenie zapewnienia ciągłości i zwiększenia środków na komponent „obywatele” tego programu, w tym na działania w zakresie partnerstwa miast i pamięci o przeszłości; z zadowoleniem przyjmuje wprowadzenie działań, które mają na celu dalsze promowanie wartości europejskich w ramach tego programu, takich jak podnoszenie świadomości na temat wspólnej historii europejskiej; wzywa do szybkiego utworzenia grupy dialogu obywatelskiego w ramach nowego programu;
15. uważa, że należy promować wymianę między obywatelami różnych krajów na szczeblu europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym, w szczególności za pośrednictwem sieci miast i regionów oraz przez ułatwianie dialogu międzyregionalnego; wzywa

Komisję, aby zapewniła dostateczne środki finansowe na ten cel w ramach komponentu „Zaangażowanie i uczestnictwo obywateli” programu „Obywatele, równość, prawa i wartości”;

16. podkreśla, że lepsze informowanie o obawach obywateli pomoże instytucjom UE w uważnym reagowaniu na te obawy przez zapewnienie odpowiednich kanałów docierania do obywateli i gromadzenia informacji oraz przez podejmowanie odpowiednich działań następczych w procesie podejmowania decyzji; apeluje o udoskonalenie unijnych mechanizmów uczestnictwa, tak aby uczestnictwo obywatelskie wywierało istotny wpływ na unijny proces decyzyjny;
17. podkreśla potrzebę zaangażowania szczególnie osób młodych w debatę polityczną na temat przyszłości Europy oraz ich spójnego włączenia w mechanizmy uczestnictwa oraz regularnie prowadzone dialogi obywatelskie, ponieważ dzisiejsze decyzje będą kształtować ich przyszłość; podkreśla potrzebę określenia nowych środków komunikacji i interakcji dostosowanych do zainteresowań młodych ludzi;
18. wyraża uznanie dla prowadzonych przez Komisję konsultacji dotyczących dzieci i popiera utworzenie w przyszłości unijnej platformy na rzecz uczestnictwa dzieci; z zadowoleniem przyjmuje włączenie osób młodych do platformy cyfrowej i paneli obywatelskich konferencji w sprawie przyszłości Europy; wzywa instytucje UE do wypracowania sposobów zapewnienia w przyszłości podobnego strukturalnego zaangażowania dzieci i młodzieży, a także do wprowadzenia odpowiednich mechanizmów pozyskiwania informacji zwrotnych;
19. wzywa do rzeczywistego zaangażowania młodych ludzi i organizacji młodzieżowych w planowanie, wdrażanie i ocenę wydarzeń i programów; pochwała wysiłki podejmowane w ramach unijnego dialogu z młodzieżą na rzecz włączenia młodzieży i organizacji młodzieżowych w kształtowanie polityki i podejmowanie decyzji; wzywa instytucje UE do zobowiązania się do podjęcia konkretnych działań w oparciu o wyniki unijnego dialogu z młodzieżą;
20. podkreśla konieczność współpracy z instytucjami edukacyjnymi i organizacjami edukacji obywatelskiej w celu dopilnowania, by aktywne obywatelstwo europejskie stało się częścią programu nauczania w całej UE; wzywa Komisję, aby udzieliła wsparcia w celu uzupełnienia programów edukacyjnych we wszystkich państwach członkowskich, w szczególności przez pomoc w opracowywaniu wspólnego programu nauczania dotyczącego europejskiej i globalnej edukacji obywatelskiej, co ma sprzyjać lepszemu zrozumieniu istniejących instytucji UE oraz historii i kultur państw członkowskich, a także promować obiektywne i krytyczne myślenie o korzyściach płynących z Unii Europejskiej; sugeruje włączenie do programów nauczania modułów poświęconych funkcjonowaniu i historii UE oraz wzywa Komisję do zaproponowania wytycznych dotyczących takich modułów;
21. przypomina o deklaracji dotyczącej promowania – przez edukację – postaw obywatelskich oraz wspólnych wartości, którymi są wolność, tolerancja i niedyskryminacja, przyjętej przez ministrów edukacji UE 17 marca 2015 r., w której wezwali oni do nasilenia działań w dziedzinie edukacji na szczeblu europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym, aby chronić nasze pluralistyczne społeczeństwo;

22. wzywa Komisję do organizowania dla młodzieży szkół średnich, szkół zawodowych i innych struktur edukacyjnych corocznej olimpiady Unii Europejskiej na temat funkcjonowania i historii UE, aby pobudzić zainteresowanie sprawami UE, uczestnictwo w nich i debatę im poświęconą; podkreśla, że należy również wykorzystać program Erasmus+ do podnoszenia poziomu kształcenia w zakresie obywatelstwa europejskiego, w szczególności wśród studentów i ludzi młodych; ponownie podkreśla, że Komisja powinna bardziej wspierać sprawy UE oraz programy studiów istniejące w Europie i poza nią w oparciu o pomyślny program Erasmus+;
23. uważa, że zapewnienie uczestnictwa młodzieży będzie stanowiło istotny element długotrwałych skutków inicjatyw na rzecz dialogu obywatelskiego; podkreśla w związku z tym, że we wszelkich działaniach edukacyjnych UE należy skupić się na młodych ludziach, i sugeruje, by promować narzędzia zaangażowania młodzieży, ze szczególnym uwzględnieniem mediów społecznościowych, aplikacji mobilnych, gier mobilnych, quizów i innych formatów przyjaznych młodzieży; z zadowoleniem przyjmuje partnerskie programy edukacyjne, takie jak Europejski Parlament Młodzieży i zorganizowany unijny dialog młodzieżowy, jako przykłady dobrych praktyk;
24. podkreśla znaczenie środowisk akademickich, naukowców i uniwersytetów dla poprawy poziomu wiedzy fachowej obywateli na temat mechanizmów uczestnictwa w UE w celu zwiększenia ich udziału w unijnym procesie decyzyjnym;
25. podkreśla, że skuteczny dialog obywatelski i aktywne uczestnictwo obywateli są ściśle powiązane z europejskim wymiarem edukacji obywatelskiej; podkreśla zatem potrzebę wzmocnienia europejskiego wymiaru edukacji obywatelskiej, aby umożliwić świadome uczestnictwo i działanie obywateli oraz ich pełne uczestnictwo w życiu obywatelskim i społecznym, zarówno na szczeblu europejskim, jak i państw członkowskich, w oparciu o zrozumienie pojęć i struktur politycznych, prawnych, społecznych i ekonomicznych, a także wydarzeń o charakterze globalnym i kwestii zrównoważonego rozwoju; wzywa Komisję do opracowania kompleksowej strategii europejskiej w celu rozwijania kompetencji obywatelskich w UE oraz opracowania środków wsparcia służących zapewnieniu równego dostępu do edukacji obywatelskiej wszystkim mieszkańcom UE, aby umożliwić im korzystanie z przysługujących im praw politycznych;
26. proponuje utworzenie europejskiej sieci edukacji obywatelskiej, która będzie służyć jako platforma wymiany najlepszych praktyk i wiedzy na temat metod wzmocnienia europejskiego wymiaru edukacji obywatelskiej; podkreśla zapotrzebowanie na nowe modele i instrumenty edukacji obywatelskiej, w tym ustanowienie europejskiej agencji ds. edukacji obywatelskiej;
27. podkreśla rolę, jaką odgrywają media w kształtowaniu opinii obywateli na temat polityki UE i samej UE; zaznacza potrzebę utrzymania niezależnego i zróżnicowanego środowiska medialnego w całej Europie, ale uważa, że należy dołożyć większych starań, aby przeciwdziałać dezinformacji i błędnym doniesieniom w mediach na temat UE, zwłaszcza przez zwiększone wsparcie dla ogólnoeuropejskich projektów medialnych opartych na faktach;
28. podkreśla prawo obywateli do dostępu do wiarygodnych, niezależnych i opartych na faktach informacji na temat Unii Europejskiej, jej polityki i procesów decyzyjnych;

uznaje potrzebę utworzenia zróżnicowanego dostępu do neutralnego, niezależnego i bogatego w informacje wspólnego europejskiego centrum oferującego wiadomości, dostępnego we wszystkich językach urzędowych UE, oraz potrzebę rozwijania proaktywnej komunikacji z obywatelami UE; przypomina również o wartości istniejących mediów; uważa, że należy konkretnie zająć się problemem rozpowszechniania informacji wprowadzających w błąd i dezinformacji, zwłaszcza w czasach kryzysów, gdy najbardziej potrzebne są prawdziwe, wiarygodne i aktualne informacje; podkreśla, że niezależność mediów ma kluczowe znaczenie dla tych procesów; apeluje, aby do funkcjonowania platform internetowych wprowadzić późniejsze informacje zwrotne, weryfikację faktów i moderację treści w odniesieniu do informacji wprowadzających w błąd i dezinformacji, przy czym funkcje te muszą być zgodne z prawami obywatelskimi i wolnością wypowiedzi; uważa zatem, że zasadnicze znaczenie ma wzmocnienie szkolenia dziennikarzy, aby promować niezależne i krytyczne myślenie;

29. z zadowoleniem przyjmuje cel europejskiego planu działania na rzecz demokracji, jakim jest zwiększanie uczestnictwa obywateli w systemach demokratycznych dzięki podejmowaniu świadomych decyzji; podkreśla potrzebę zapewnienia uczestnictwa młodzieży i zaangażowania obywatelskiego osób wywodzących się z defaworyzowanych środowisk w ramach programu Erasmus+ i Europejskiego Korpusu Solidarności; z zadowoleniem przyjmuje środki ogłoszone w europejskim planie działania na rzecz demokracji, służące umocnieniu wolności mediów, wolności wypowiedzi i wysokiej jakości dziennikarstwa; oczekuje na propozycje Komisji dotyczące praktycznych i skutecznych narzędzi służących lepszemu zagwarantowaniu bezpieczeństwa dziennikarzy, którzy zdecydowanie zbyt często mają do czynienia z groźbami i zastraszaniem, co ogranicza prawo obywateli do informacji; zauważa z zaniepokojeniem brak konkretnych propozycji dotyczących zapewnienia wolności artystycznej i przyznania ochrony artystom cenzurowanym i ściganym oraz zwraca się do Komisji, by nadal rozwijała tę dziedzinę w ramach europejskiego planu działania na rzecz demokracji;
30. uznaje prawo wszystkich obywateli UE do zwracania się o informacje i otrzymywania ich od instytucji unijnych w jednym z języków urzędowych UE; zwraca uwagę, że prawdziwy dialog oraz aktywne i świadome uczestnictwo obywateli UE w unijnym procesie decyzyjnym są możliwe tylko wtedy, gdy nie ma barier językowych, i w związku z tym wzywa Komisję do podjęcia znacznie większych wysiłków, by komunikować się z obywatelami we wszystkich językach urzędowych UE; zwraca uwagę, że aby zwiększyć włączenie, świadomość i widoczność, należy ulepszyć dostępność treści internetowych; sugeruje, że wszystkie strony internetowe UE powinny być przyjazne dla użytkownika i dostępne we wszystkich językach urzędowych UE;
31. przypomina, że europejskie strategie polityczne i prawodawstwo są w większości wdrażane przez administracje lokalne i regionalne, które mają możliwość łatwiejszego dotarcia do obywateli i odegrania kluczowej roli w edukowaniu ich na temat UE, ponieważ ten szczebel władzy znajduje się najbliżej obywateli; podkreśla, że najpierw można by zwiększyć środki przeznaczane na biura łącznikowe instytucji europejskich oraz rozwój ich sieci terenowej w całej Europie;
32. z zadowoleniem przyjmuje opinię Komitetu Regionów z 14 października 2020 r. pt.

„Władze lokalne i regionalne w stałym dialogu z obywatelami”; domaga się, aby oprócz ogólnounijnych narzędzi uczestnictwa obywatelskiego ustanowić sieć wielopoziomowych rządów, która powinna stanowić łańcuch transmisyjny między instytucjami europejskimi a obywatelami;

33. podkreśla potrzebę pełnego zaangażowania obywateli w proces decyzyjny UE w celu wzmocnienia legitymacji UE i zwiększenia zaufania obywateli do działań jej instytucji; podkreśla zatem potrzebę stworzenia stałych mechanizmów uczestnictwa, które będą dodatkowo ułatwiać i promować udział obywateli w procesie decyzyjnym UE oprócz udziału w wyborach i innych istniejących kanałów i instrumentów; popiera działania służące zwiększaniu świadomości na temat tych mechanizmów, tak aby zagwarantować ich maksymalne oddziaływanie i najwyższą skuteczność; podkreśla potrzebę istnienia takich mechanizmów na szczeblu europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym oraz odpowiedniej koordynacji poziomej i pionowej między instytucjami na różnych szczeblach;
34. zwraca uwagę, że regularne procesy uczestnictwa obywatelskiego mogą służyć różnym celom, takim jak wpływ na roczne priorytety polityczne lub legislacyjne, opracowywanie konkretnych propozycji w konkretnych sprawach, omawianie zagadnień instytucjonalnych lub decydowanie o wydatkowaniu niektórych środków publicznych; podkreśla jednak, że o ile uczestnictwo obywatelskie sprawdzi się w niektórych obszarach, to ważne jest, aby obywatele dobrze rozumieli skutki zaangażowania, w tym nieuniknione ograniczenia, wraz z odpowiednimi i przejrzystymi procedurami następczymi;
35. odnotowuje, że mechanizmy uczestnictwa obywatelskiego obejmują szeroką gamę uzupełniających się narzędzi, między innymi zgromadzenia obywatelskie, inicjatywy obywatelskie, konsultacje publiczne, dialogi obywatelskie, budżetowanie partycypacyjne, referenda itp.;
36. przypomina, że mechanizmy uczestnictwa obywatelskiego powinny dawać jednostkom możliwość wyrażania pomysłów i obaw; podkreśla, że muszą one mieć charakter partycypacyjny, integracyjny, otwarty, przemyślany, ponadnarodowy, przejrzysty, nieustrasyczny, rozliczalny, skuteczny, widoczny i atrakcyjny;
37. podkreśla, że aby dotrzeć do jak największej liczby ludzi, należy przyjąć podejście integracyjne; zaznacza, że wybór uczestników powinien zapewnić zrównoważoną reprezentację ludności, przez wykorzystanie odpowiednich mechanizmów komunikacyjnych służących dotarciu do różnych odbiorców, w pełni odzwierciedlając różnorodność społeczną i terytorialną; podkreśla, że wszyscy obywatele powinni mieć równy dostęp do mechanizmów uczestnictwa, w tym osoby mieszkające na obszarach mniej uprzywilejowanych lub osoby o bardziej ograniczonym dostępie do informacji o UE; apeluje o udostępnienie mechanizmów uczestnictwa wszystkim, w tym obywatelom państw trzecich mieszkającym w UE, a także obywatelom UE mieszkającym w innym państwie członkowskim lub w państwie trzecim, którym należy zaoferować alternatywne mechanizmy dostosowane do ich potrzeb;
38. podkreśla, że obywatele powinni mieć dostęp do mechanizmów uczestnictwa w swoim języku ojczystym; przypomina, że bariery językowe oddalają instytucje europejskie od

- obywateli i uniemożliwiają rozwój prawdziwie włączającej demokracji europejskiej;
39. podkreśla znaczenie zapewnienia osobom z niepełnosprawnościami pełnego dostępu do wszystkich instrumentów, które UE udostępnia obywatelom, w szczególności przez systematyczne tłumaczenie ustne i pisemne na język migowy i język łatwy do czytania i zrozumienia;
  40. podkreśla, że organizacje społeczeństwa obywatelskiego, partnerzy społeczni i inne zainteresowane strony powinny odgrywać istotną rolę we wszystkich instrumentach uczestnictwa; uważa, że kluczowe znaczenie mają odpowiednie metody wspierające ich uczestnictwo; zaznacza, że aby zapewnić skuteczność tych instrumentów, trzeba zaangażować Komitet Regionów (KR) i Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny (EKES);
  41. podkreśla, że aby procesy partycypacyjne były skuteczne, należy od samego początku informować o ich celu, zasadach i ramach czasowych; podkreśla, że w komunikacji dotyczącej zaangażowania obywateli należy kłaść nacisk na praktyczną rolę wszelkich mechanizmów, gdyż w przeciwnym razie niespełnienie oczekiwań doprowadzi do ograniczenia uczestnictwa, a tym samym zmniejszy legitymację;
  42. podkreśla, że aby zapewnić obywatelom europejskie ramy uwzględniające różne tradycje debat na szczeblu krajowym, należy zachować odpowiednią równowagę między wspólnym formatem a różnorodnymi praktykami krajowymi w obszarze regularnie prowadzonych dialogów obywatelskich;
  43. podkreśla, że technologie cyfrowe powinny być uzupełnieniem instrumentów bezpośredniego uczestnictwa, a zwłaszcza powinny być wykorzystywane do zachęcania do uczestnictwa osób mających trudności z uczestnictwem za pomocą tradycyjnych instrumentów;
  44. wzywa Komisję i państwa członkowskie do opracowania dostępnych, innowacyjnych i włączających narzędzi służących uczestnictwu obywateli i dialogowi obywatelskiemu, lepiej wykorzystujących technologie cyfrowe, aby umożliwić wszystkim obywatelom (np. osobom młodszym i starszym, osobom z niepełnosprawnościami, mobilnym obywatelom UE, osobom mieszkającym na obszarach wiejskich lub słabiej zaludnionych) skuteczne uczestnictwo w procesie decyzyjnym UE, w oparciu o wnioski wyciągnięte ze sposobu, w jaki pandemia COVID-19 zadziałała jako bodziec do wykorzystania narzędzi cyfrowych; zwraca uwagę na wartość dodaną niebiurokratycznej i kompleksowej strony internetowej zapewniającej obywatelom informacje na temat wszystkich europejskich inicjatyw partycypacyjnych; podkreśla kluczową rolę mediów społecznościowych, zwłaszcza dla dzieci; podkreśla, że celem takich innowacyjnych narzędzi powinno być wspieranie demokracji przedstawicielskiej oraz że na wszystkich szczeblach należy zapewnić przejrzystość;
  45. apeluje o weryfikację faktów i moderowanie w związku z dezinformacją związaną z funkcjonowaniem platform internetowych, które są wykorzystywane do kontaktów z obywatelami;
  46. przypomina, że przed rozpoczęciem jakichkolwiek procesów uczestnictwa instytucje

UE muszą zobowiązać się, że będą uwzględniać ich wyniki w działaniach zgodnych ze swoimi kompetencjami i prowadzonymi procedurami legislacyjnymi, ponieważ rozczarowanie obywateli często wynika z braku działań następczych; podkreśla, że obywatele powinni dobrze rozumieć struktury zaangażowania i dialogu obywatelskiego, aby oczekiwania pokrywały się z rzeczywistością, gdyż w innym wypadku istniałoby ryzyko uszczuplenia praw obywatelskich; podkreśla, że każdemu nowemu instrumentowi uczestnictwa powinna towarzyszyć szeroko zakrojona kampania informacyjna z udziałem unijnych i krajowych polityków wysokiego szczebla, podobna do udanej kampanii wyborczej poprzedzającej wybory do Parlamentu Europejskiego w 2019 r.;

47. podkreśla, że instytucje UE muszą aktywnie udzielać wskazówek uczestnikom w całym procesie partycypacyjnym; podkreśla, że z końcem procesu uczestnictwa jego wynik musi być jasno określony, tak aby mógł być przedmiotem obowiązkowej reakcji; proponuje, aby na zakończenie takich procesów uczestnicy otrzymywali pisemne informacje zwrotne dotyczące każdego wniosku lub zalecenia, za pomocą których instytucje UE wyjaśniają swój zamiar wdrożenia wniosku bądź zalecenia lub uzasadniają decyzję o ich niewdrażaniu; dostrzega, że istnieją trudności i wyzwania, którym należy stawić czoła, jeżeli mechanizmy partycypacyjne mają w większym stopniu przyczynić się do poprawy jakości demokratycznej, co przekłada się na poczucie odpowiedzialności i tożsamości europejskiej;
48. podkreśla, że należy stworzyć ramy działań następczych w odniesieniu do dialogów obywatelskich, by skutecznie brać pod uwagę wkład obywateli; proponuje, aby częścią działań następczych było ujęcie wyników w sprawozdaniach z własnej inicjatywy i w wysłuchaniach publicznych oraz zaangażowanie obywateli, w tym grup społeczeństwa w największym stopniu niedostatecznie reprezentowanych, zwłaszcza osób młodych, na wszystkich etapach;
49. uważa, że procesy uczestnictwa obywateli muszą spełniać jak najwyższe normy przejrzystości; zauważa, że przejrzystość i otwarte dane wzmacniają zaufanie do instytucji publicznych, a tym samym ich legitymację; podkreśla, że wspieranie legitymacji demokratycznej instytucji UE przez zaangażowanie publiczne wymaga lepszego zrozumienia procesu decyzyjnego UE; apeluje o stworzenie standardu otwartego rządu na szczeblu UE, który mógłby stanowić podstawę dla innych szczebli sprawowania władzy;
50. proponuje, by portal Komisji „Wyraź swoją opinię” umożliwił dostęp do wszystkich instrumentów uczestnictwa na szczeblu UE; zauważa, że pandemia COVID-19 wpłynęła na częstsze korzystanie z mediów cyfrowych i internetowych systemów konferencyjnych, w związku z czym dostrzega dalsze możliwości, jakie daje cyfryzacja w kwestii uczestnictwa obywateli; zwraca uwagę, że pomogło to obywatelom szybciej, szerzej i powszechniej uczestniczyć w procesie decyzyjnym; uważa, że UE powinna promować nowe i innowacyjne sposoby uczestnictwa obywateli umożliwiające korzystanie z narzędzi technologii cyfrowych, które ułatwiają wielojęzyczny dialog z obywatelami; wzywa Komisję do korzystania z dodatkowych cyfrowych możliwości angażowania obywateli we wszystkich językach urzędowych UE, w tym wskazówek, przykładów z przeszłości i informacji na temat odpowiednich przepisów; uważa, że należy ustanowić przepisy dotyczące osób niewidomych, słabowidzących lub z

niepełnosprawnością uniemożliwiająca zapoznanie się z drukiem;

51. proponuje utworzenie niezależnego forum społeczeństwa obywatelskiego, partnerów akademickich i społecznych, by monitorować ten proces i działania następcze podejmowane przez instytucje UE;
52. apeluje o ułatwienie tworzenia niezależnej sieci organizacji społeczeństwa obywatelskiego, opartej na dobrowolnym udziale, w celu połączenia różnych inicjatyw demokratycznych, w tym w różnych regionach, aby ułatwić wymianę informacji i transfer wiedzy, a także zagwarantować stosowanie najlepszych praktyk; uważa, że zwiększy to świadomość obywateli w zakresie procedur decyzyjnych UE, a także zapewni obywatelom większe możliwości wpływania na kształtowanie polityki;
53. z zadowoleniem przyjmuje propozycję przewodniczących EKES-u i KR-u dotyczącą powołania międzyinstytucjonalnej grupy roboczej ds. uczestnictwa obywateli w procesie decyzyjnym w UE;
54. zobowiązuje się do współpracy z innymi instytucjami UE i zainteresowanymi stronami w celu wzmocnienia dodatkowych kanałów wnoszenia wkładu przez obywateli, w tym rozszerzenia dialogu obywatelskiego i ustanowienia stałego mechanizmu uczestnictwa obywateli z formalnie wiążącym procesem działań następczych;
55. wzywa Komisję do przedstawienia wniosku dotyczącego porozumienia międzyinstytucjonalnego w sprawie dialogu obywatelskiego na podstawie art. 11 ust. 2 TUE, zgodnie z którym instytucje muszą utrzymywać otwarty, przejrzysty i regularny dialog ze stowarzyszeniami przedstawicielskimi i społeczeństwem obywatelskim;
56. podkreśla, że należy wspierać zaangażowanie obywatelskie i aktywne uczestnictwo obywatelskie w skoordynowany i spójny sposób na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym i unijnym; uważa w związku z tym, że należy wzmocnić rolę, działalność i niezależność przedstawicielstw Komisji Europejskiej i biur kontaktowych Parlamentu Europejskiego w państwach członkowskich, aby ułatwić zaangażowanie obywatelskie i bezpośredni dialog z obywatelami, zapewnić dostęp do informacji i ich rozpowszechnianie oraz zwiększyć świadomość na temat Unii Europejskiej i jej polityki dzięki szerokiemu i dobrze skoordynowanemu wykorzystaniu narzędzi komunikacji na potrzeby cyfrowego i fizycznego uczestnictwa obywateli;
57. wskazuje na inicjatywę nowy europejski Bauhaus jako na niedawną innowację zachęcającą obywateli do uczestnictwa i ułatwiającą je; podkreśla, że inicjatywa ta skupia obywateli, ekspertów, przedsiębiorców i instytucje oraz ułatwia rozmowy o uczynieniu przyszłych przestrzeni mieszkaniowych bardziej przystępnymi cenowo oraz dostępnymi;
58. proponuje wprowadzenie mechanizmu uczestnictwa obywatelskiego dla projektów pilotażowych, w tym budżetowania partycypacyjnego, aby umożliwić kształtowanie strony wydatkowej budżetu Unii oraz pozyskiwanie wiedzy z tłumu, co pozwoli obywatelom współtworzyć strategię polityczne razem z unijnymi decydentami;
59. podkreśla, że przy wystarczającym zaangażowaniu ze strony instytucji UE należy

ułatwiać uczestnictwo obywateli w reformach strukturalnych UE przez zreformowanie metody konwentu przewidzianej w art. 48 TUE; proponuje, aby kwestię tę omówiono na konferencji w sprawie przyszłości Europy;

60. wyraża zadowolenie z konferencji w sprawie przyszłości Europy i uważa, że stanowi ona wspaniałą sposobność, by bezpośrednio zaangażować obywateli w rzeczowy dialog na temat przyszłości Europy oraz odpowiedzieć na ich żądania;
61. podkreśla znaczenie zrównoważonego uczestnictwa organizacji społeczeństwa obywatelskiego oraz przedstawicieli instytucji w konferencji w sprawie przyszłości Europy; podkreśla potrzebę zdecydowanych działań następczych w odniesieniu do wyników konferencji, informowania obywateli o różnych krokach w wynikającym z tego procesie decyzyjnym, zagwarantowania, że dialog z obywatelami będzie rzeczowy oraz że będzie on kontynuowany po formalnym zakończeniu konferencji w sprawie przyszłości Europy;
62. podkreśla, że agory obywatelskie organizowane w ramach konferencji w sprawie przyszłości Europy powinny służyć jako projekt pilotażowy z myślą o ich przyszłej instytucjonalizacji w roli stałego mechanizmu uczestnictwa obywatelskiego w kluczowych debatach;
63. oczekuje, że konferencja w sprawie przyszłości Europy wniesie istotny wkład w dalszy rozwój uczestnictwa obywateli w procesie kształtowania polityki UE i utoruje drogę do ustanowienia nowego stałego mechanizmu uczestnictwa obywatelskiego;
64. uważa, że konferencja w sprawie przyszłości Europy będzie okazją do omówienia możliwych mechanizmów aktywnego udziału obywateli w procesie konsultacji, co pozwoli wpłynąć na roczny program prac Komisji i orędzie o stanie Unii; zwraca uwagę, że taki mechanizm mógłby działać w cyklu rocznym, począwszy od pierwszych miesięcy każdego roku, w których krajowe i regionalne agory obywatelskie będą opracowywać priorytety do omówienia na europejskiej agorze obywatelskiej o charakterze ponadnarodowym kończącej się w Dniu Europy; zaznacza, że priorytety wyznaczone podczas europejskiej agory obywatelskiej powinny być przedstawione instytucjom UE w celu uwzględnienia ich w mechanizmie konsultacji, który z kolei służy sformułowaniu rocznego programu prac Komisji;
65. zobowiązuje swojego przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji Radzie i Komisji.

UZASADNIENIE

Powody angażowania obywateli

Jak wynika z kilku badań Eurobarometr⁶, znaczna część społeczeństwa europejskiego nie jest zadowolona ze sposobu funkcjonowania demokracji w UE i wykazuje skłonność do nieufności wobec instytucji UE. Pomimo wyższej frekwencji w 2019 r., zwłaszcza wśród osób młodych, uczestnictwo w wyborach do Parlamentu Europejskiego pozostaje na niskim poziomie. Znaczna część obywateli nie czuje się wysłuchana i postrzega UE jako podmiot od nich odległy. Aby temu zaradzić, należy zaangażować obywateli w debaty na temat polityki UE. Takie transnarodowe dyskusje są niezbędne dla rozwoju europejskiej sfery publicznej i wzmocnienia legitymacji demokratycznej UE. Obecnie europejska inicjatywa obywatelska (EIO), skargi do Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich i petycje do Parlamentu Europejskiego są jedynymi oddolnymi instrumentami, za pomocą których obywatele mogą kwestionować politykę lub funkcjonowanie instytucji w UE. Dlatego należy stworzyć nowe forum publiczne w postaci stałych dialogów z obywatelami, by umożliwić zwiększenie ich wpływu na kształtowanie polityki UE.

Cele angażowania obywateli

Celem uczestnictwa obywatelskiego jest zwiększenie poczucia odpowiedzialności obywateli za Unię odzwierciedlającą ich potrzeby i wizje. Cele szczegółowe obejmują:

- tworzenie instrumentów uczestnictwa, które umożliwią poszczególnym osobom wyrażanie pomysłów i obaw oraz wnoszenie znaczącego wkładu w kształtowanie przyszłości UE;
- stworzenie możliwości dyskusji i debat wśród obywateli, jak również między obywatelami, politykami, zainteresowanymi stronami i ekspertami, a jednocześnie dopuszczenie wielości opinii i perspektyw oraz zrównoważonego i zróżnicowanego uczestnictwa obywatelskiego;
- dopilnowanie, aby wszystkie instrumenty uczestnictwa koncentrowały się na polityce UE i obejmowały transnarodową wymianę poglądów między obywatelami z różnych państw członkowskich;
- opracowanie stałych mechanizmów uczestnictwa, które będą regularnie i często wykorzystywane jako nieodłączny element procesu decyzyjnego UE.

Doświadczenie w inicjatywach partycypacyjnych

W ostatnich latach instytucje UE podejmowały różne inicjatywy mające na celu angażowanie obywateli, takie jak konsultacje internetowe na temat przyszłości Europy prowadzone przez Komisję oraz odbywające się co dwa lata Europejskie Spotkanie Młodzieży, którego gospodarzem jest Parlament. Również organy UE organizowały konsultacje obywatelskie, takie jak inicjatywa konsultacyjna „Rozważania nad Europą” prowadzona przez KR oraz konsultacje krajowe pod nazwą „Konsultacje EKES-u w sprawie przyszłości Europy” organizowane przez EKES. Na szczeblu krajowym państwa członkowskie przeprowadziły w tym samym czasie „europejskie konsultacje obywatelskie”. Inne inicjatywy partycypacyjne prowadzone na różnych szczeblach administracji przeanalizowano w niedawno

---

⁶ Zob. np. standardowe badanie Eurobarometr, EB93, 2020.

opublikowanym badaniu EPRS⁷. Istnieją również projekty organizowane przez ruchy obywatelskie, takie jak „Europejskie Parlamenti Domowe”⁸ wprowadzone przez „Pulse of Europe”.

Największym przedsięwzięciem w zakresie uczestnictwa obywatelskiego na szczeblu UE ma być konferencja w sprawie przyszłości Europy, która powinna stać się okazją do ścisłego zaangażowania obywateli w działania oddolne; od tego w dużym stopniu będzie zależeć powodzenie konferencji. Konferencja ta będzie cennym doświadczeniem w angażowaniu obywateli na dużą skalę, z którego trzeba będzie wyciągnąć wnioski na przyszłość.

Niedociągnięcia w istniejących instrumentach uczestnictwa

EIO jest istotnym instrumentem demokracji uczestniczącej. W niezależnych ocenach dotyczących EIO stwierdza się jednak, że jej wpływ prawny i polityczny jest minimalny⁹. Od 2012 r. zarejestrowano 76 EIO, ale tylko w sześciu z nich zebrano minimalną liczbę miliona podpisów wymaganą, by inicjatywę rozpatrzyła Komisja. Brak obowiązku podejmowania działań następczych w związku z udanymi EIO to jedna z przyczyn, dla których wpływ tego instrumentu jest niewielki.

Europejski Rzecznik Praw Obywatelskich, którego zadaniem jest poprawa ochrony obywateli przed niewłaściwym administrowaniem na szczeblu UE, przyczynia się do zwiększenia przejrzystości i demokratycznej rozliczalności w procesie decyzyjnym i administrowaniu UE. Jego mandat nie polega jednak na zwiększaniu uczestnictwa obywateli w procesie decyzyjnym w UE. Ponadto rola Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich często nie jest dobrze rozumiana lub jest mało znana na szczeblu lokalnym i krajowym.

Petycje do Parlamentu Europejskiego są coraz popularniejszym instrumentem kwestionowania stosowania prawa Unii. Jednak ich wpływ na kształtowanie polityki w UE jest raczej ograniczony, ponieważ celem tego instrumentu nie jest uczestnictwo obywateli w procesach legislacyjnych UE.

Art. 11 ust. 3 TUE zobowiązuje Komisję do prowadzenia szerokich konsultacji z zainteresowanymi stronami w celu zapewnienia spójności i przejrzystości działań Unii. Dlatego też Komisja prowadzi internetowe konsultacje publiczne, aby umożliwić obywatelom wyrażanie opinii na temat polityki i przepisów UE, a opinie te powinny być uwzględniane w procesie decyzyjnym. Chociaż w konsultacjach może wziąć udział każdy obywatel, Komisja zazwyczaj określa grupę docelową zgodnie z danym obszarem polityki, dlatego uczestnikami są głównie zorganizowane grupy interesów. Ponadto Komisja sama wybiera tematy do konsultacji publicznych.

Zgodnie z art. 11 ust. 2 TUE Komisja prowadzi dialogi obywatelskie, w których obywatele spotykają się z przedstawicielami instytucji i organów UE, a także politykami krajowymi, regionalnymi i lokalnymi. Mimo że każdy może wziąć w nich udział, wydarzenia te

---

⁷ The practice of democracy – A selection of civic engagement initiatives [Praktyka demokracji – wybór inicjatyw na rzecz zaangażowania obywatelskiego], badanie EPRS, czerwiec 2020 r.

⁸ <https://homeparliaments.eu/pl/>

⁹ https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2014/509982/IPOL_STU%282014%29509982_EN.pdf
https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2015/519240/IPOL_STU%282015%29519240_EN.pdf
[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/615666/EPRS_STU\(2018\)615666_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/615666/EPRS_STU(2018)615666_EN.pdf)

przyciągają głównie obywateli już zainteresowanych polityką UE. Ponieważ spotkania te polegają głównie na zadawaniu pytań i udzielaniu odpowiedzi, nie prowadzą do prawdziwej wymiany poglądów. Ponadto wkład otrzymany od obywateli nie jest uwzględniany w procesie decyzyjnym UE. Dlatego też dialogi obywatelskie służą raczej informowaniu obywateli, a nie angażowaniu ich we właściwą debatę, która wywrze wpływ na program polityczny UE.

Rozwój stałych mechanizmów uczestnictwa

Istniejące instrumenty uczestnictwa nie zapewniają obywatelom szczególnie skutecznych sposobów wpływania na proces decyzyjny UE ani nie wykorzystują pełnego potencjału uczestnictwa obywatelskiego do wzmocnienia legitymacji demokratycznej UE. By stworzyć stałe mechanizmy uczestnictwa obywatelskiego, należy powołać międzyinstytucjonalną grupę roboczą, zgodnie z propozycją przewodniczących KR-u i EKES-u. Regularnie prowadzone dialogi obywatelskie mogłyby służyć różnym celom, takim jak określanie rocznych priorytetów politycznych lub legislacyjnych, opracowywanie konkretnych propozycji w konkretnych sprawach, stałe omawianie zagadnień instytucjonalnych, takich jak system czołowych kandydatów i listy ponadnarodowe, czy decydowanie o wydatkowaniu określonych środków publicznych.

Każdy taki proces uczestnictwa obywatelskiego trzeba by zaprojektować stosownie do jego celu. Takie odpowiednie zaprojektowanie procesu jest szczególnie istotne na poziomie UE ze względu na złożoność spraw UE i ogólny brak wiedzy na temat funkcjonowania instytucji UE i podejmowania przez nie decyzji. Trzeba też rozszerzyć europejski wymiar edukacji obywatelskiej, by umożliwić uczestnictwo obywatelskie.

Etapy stałych mechanizmów uczestnictwa

Etap przygotowawczy

By zaangażować jak największą liczbę obywateli, należy przyjąć podejście integracyjne. Uczestnictwo obywatelskie powinno obejmować nie tylko obywateli, lecz także rezydentów UE. Szczególną uwagę należy zwrócić na zaangażowanie osób młodych. Wybór uczestników powinien umożliwić zrównoważoną reprezentację osób w różnym wieku, różnej płci oraz pochodzących z różnych środowisk społeczno-ekonomicznych i edukacyjnych, w tym z mniejszości, by w pełni odzwierciedlić różnorodność społeczeństw. Uczestnicy muszą pochodzić z różnych krajów zamieszkania, w tym z regionów wiejskich i oddalonych, a także z krajów kandydujących do UE. Ponadto w działaniach tych powinny brać udział osoby o różnych poglądach na temat UE.

Organizacje społeczeństwa obywatelskiego powinny odgrywać istotną rolę w instrumentach uczestnictwa, ponieważ mogą dotrzeć do wszystkich rodzajów obywateli, w tym do grup zmarginalizowanych. Powodzenie takich instrumentów wymaga także zaangażowania KR-u i EKES-u. Ponadto należy włączyć w nie istniejące sieci i agencje UE, aby podnieść świadomość i ułatwić uczestnictwo w takich działaniach, zwłaszcza za pomocą Konwencji społeczeństwa obywatelskiego łączącej europejskie platformy stowarzyszeń obejmujące krajowe platformy i sieci.

Przydatne mogłyby być zaangażowanie obywateli w opracowywanie takich mechanizmów od

samego początku. Mogliby oni mieć wpływ na zakres i strukturę procesu, jak również na działania następcze. Przede wszystkim powinni móc ustalać porządek obrad i wskazywać kwestie priorytetowe. Wczesne zaangażowanie obywateli zwiększa legitymację działań. Może również poprawić zrozumienie danych instrumentów i zwiększyć wiedzę o ich istnieniu.

Aby zaangażować różne typy uczestników, trzeba połączyć metody internetowe i pozainternetowe. Należy odwołać się do już istniejących internetowych narzędzi uczestnictwa obywatelskiego. Portal Komisji „Wyraź swoją opinię” mógłby być punktem dostępu do wszystkich instrumentów demokracji uczestniczącej. Wydarzenia niewirtualne powinny być organizowane w całej UE, w tym na obszarach wiejskich i oddalonych.

Dla zagwarantowania skuteczności dialogów obywatelskich istotne jest, aby od samego początku informować o ich celu. Przed ich rozpoczęciem instytucje UE muszą zobowiązać się do monitorowania wyników uczestnictwa obywatelskiego, aby uniknąć poczucia rozczarowania i frustracji na końcu procesu.

Etap realizacji

Tematy do dyskusji nie powinny być zbyt ogólnikowe; powinny to być raczej konkretne kwestie polityczne. Muszą wchodzić w zakres kompetencji UE, a jednocześnie w pełni respektować wartości UE. Dyskusje powinny być wyraźnie uporządkowane według tematów, które mają być przedmiotem debaty. Uczestników powinni wspierać eksperci, którzy mogliby udzielać wskazówek i pomocy, prezentując temat lub oceniając propozycje. Debaty powinny być moderowane neutralnie, bez zakładania z góry, jak potoczy się dyskusja. Można też przeprowadzić rundy dyskusji między organizacjami społeczeństwa obywatelskiego wyrażającymi przeciwne opinie na dany temat, zanim obywatele podejmą i podsumują dyskusję.

Procesy uczestnictwa obywateli muszą spełniać jak najwyższe normy przejrzystości. Wydarzenia powinny być transmitowane na żywo, nagrywane i udostępniane publicznie. Odpowiednie dokumenty powinny zostać opublikowane we wszystkich językach urzędowych UE. Dialogi obywatelskie należy upowszechniać na szczeblu lokalnym, krajowym i unijnym za pomocą wszystkich dostępnych środków, zarówno analogowych, jak i cyfrowych. Ponadto dialogi obywatelskie powinny mieć własną identyfikację wizualną i korzystać z jednej wielojęzycznej platformy internetowej.

Etap dalszych działań

Należy precyzyjnie określić wynik działania mechanizmów uczestnictwa, tak aby mógł on być przedmiotem prawnie wiążących działań następczych. Na zakończenie procesu uczestnicy powinni otrzymać pisemną informację zwrotną. Instytucje UE powinny szczegółowo wyjaśnić, które z wniosków obywatelskich zostaną przyjęte, a które odrzucone, oraz podać powody tych decyzji. Takie informacje zwrotne zapewniają rozliczalność instytucji i wiarygodność procesu.

Ponadto wyniki można by przedstawiać obywatelom podczas wydarzeń podobnych do festiwali demokracji, z udziałem przedstawicieli instytucji UE i organizacji społeczeństwa

obywatelskiego. Jednym z działań następczych mogłoby być przełożenie wyników tego procesu na sprawozdania z inicjatyw lub wysłuchania publiczne.

Należy powołać niezależne forum społeczeństwa obywatelskiego, by monitorować ten proces i działania następcze podejmowane przez instytucje UE. Forum to powinno składać się z organizacji społeczeństwa obywatelskiego ze wszystkich państw członkowskich i powinno być regularnie zapraszane do wnoszenia wkładu w cały proces, zakończony sprawozdaniem. Ponadto na potrzeby dialogów należy udostępnić wystarczające środki UE.

Konsultacje obywatelskie w sprawie propozycji projektów pilotażowych

Aby rozbudzić ideę budżetu partycypacyjnego na poziomie UE, można by wprowadzić mechanizm konsultacji obywatelskich w sprawie projektów pilotażowych. Projekty pilotażowe umożliwiają Parlamentowi, Komisji i Radzie proponowanie nowych linii budżetowych do rocznego budżetu Unii w celu finansowania nowych pomysłów i projektów, dla których nie istnieje podstawa prawna (pod warunkiem, że działania te wchodzą w zakres kompetencji Unii). Proces konsultacji powinien zapewnić obywatelom lub społeczeństwu obywatelskiemu możliwość dodawania propozycji projektów pilotażowych do tych już zadeklarowanych przez instytucje UE.

ZAŁĄCZNIK: WYKAZ PODMIOTÓW LUB OSÓB, OD KTÓRYCH SPRAWOZDAWCA OTRZYMAŁ INFORMACJE

Poniższy wykaz opracowano na zasadzie pełnej dobrowolności, na wyłączną odpowiedzialność sprawozdawcy. Przy sporządzaniu projektu sprawozdania sprawozdawca otrzymał informacje od następujących podmiotów lub osób:

Podmiot lub osoba
Citizens Take Over Europe
Civil Society Europe
Democracy International
European Citizens' Initiative e.V.
European Committee of the Regions (CIVEX Commission)
European Democracy Lab
European Economic and Social Committee
European House, Hungary
European Ombudsman
Europe's People's Forum
Pulse of Europe
RegioParl
Values Unite
Young European Federalists

19.4.2021

STANOWISKO W FORMIE POPRAWEK KOMISJI PETYCJI

dla Komisji Spraw Konstytucyjnych

w sprawie dialogu z obywatelami i udziału obywateli w procesie decyzyjnym UE
(2020/2201(INI))

W imieniu Komisji Petycji: Dolors Montserrat (sprawozdawczyni)

POPRAWKA

Komisja Petycji przedstawia Komisji Spraw Konstytucyjnych, jako komisji przedmiotowo właściwej, następującą poprawkę:

Poprawka 1

Projekt rezolucji

Motyw D

Projekt rezolucji

D. mając na uwadze *raczej minimalny* prawny i polityczny wpływ jedynych oddolnych instrumentów dla obywateli w UE, czyli europejskiej inicjatywy obywatelskiej (EIO), skarg do Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich i petycji do Parlamentu;

Poprawka

D. mając na uwadze, *że należy zwiększyć* prawny i polityczny wpływ jedynych oddolnych instrumentów dla obywateli w UE, czyli europejskiej inicjatywy obywatelskiej (EIO), skarg do Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich i petycji do Parlamentu;

26.4.2021

OPINIA KOMISJI KULTURY I EDUKACJI

dla Komisji Spraw Konstytucyjnych

w sprawie dialogu obywatelskiego i uczestnictwa obywateli w procesie decyzyjnym UE (2020/2201(INI))

Sprawozdawczyni komisji opiniodawczej: Irena Joveva

WSKAZÓWKI

Komisja Kultury i Edukacji zwraca się do Komisji Spraw Konstytucyjnych, jako komisji przedmiotowo właściwej, o uwzględnienie w końcowym tekście projektu rezolucji następujących wskazówek:

1. podkreśla, że wiedza obywateli o instytucjach UE i ich zaufanie do tych instytucji mają podstawowe znaczenie dla demokracji, dobrego sprawowania rządów i skutecznego kształtowania polityki i są kluczowymi czynnikami budowania zaufania obywateli do UE i ufności w jej przyszłość, oraz że z tego względu wszystkie instytucje UE muszą dążyć do jak najwyższych standardów w zakresie przejrzystości, rozliczalności i uczciwości, podejmując konkretne, specjalne kroki we wszystkich aspektach ich pracy, zwłaszcza w odniesieniu do procesu decyzyjnego UE;
2. przypomina o deklaracji w sprawie promowania – poprzez edukację – postaw obywatelskich oraz wspólnych wartości, którymi są wolność, tolerancja i niedyskryminacja, przyjętej przez ministrów edukacji UE 17 marca 2015 r., w której wezwali oni do nasilenia działań w dziedzinie edukacji na szczeblu europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym, aby chronić nasze pluralistyczne społeczeństwo;
3. podkreśla znaczenie dokonania przeglądu i określenia obecnych luk w demokratycznych środkach uczestnictwa obywateli, zainteresowanych stron i zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego, tak aby obejmowały one otwarty i przejrzysty proces, w którym przyjęto pluralistyczne, partycypacyjne i wyważone podejście; zauważa, że otwartość wymaga odpowiednich dostosowań, aby ułatwić obywatelom dostęp do procesu decyzyjnego UE w ujęciu horyzontalnym; uważa, że dialog między decydentami a społeczeństwem obywatelskim powinien być zorganizowany w taki sposób, aby w pełni odzwierciedlał różnorodność naszych społeczeństw we wszystkich państwach członkowskich; podkreśla, że wszyscy obywatele powinni mieć równy dostęp do przysługujących im praw i możliwości korzystania z nich, i zwraca się o szczególne środki na rzecz włączenia w dialogi

obywatelskie osób o mniejszych szansach, a także grup szczególnie wrażliwych i zmarginalizowanych;

4. z zadowoleniem przyjmuje Konferencję w sprawie przyszłości Europy i wyraża nadzieję, że odegra kluczową rolę w dalszym rozwoju uczestnictwa obywatelskiego w procesie kształtowania polityki UE i utoruje drogę do ustanowienia nowego stałego mechanizmu uczestnictwa obywatelskiego, reformując obecne podejście odgórne i przekształcając je w podejście oddolne; wzywa w związku z tym Komisję, by opracowała konstruktywne metody uczestnictwa i dostosowane narzędzia umożliwiające głębokie zaangażowanie i zrozumienie omawianych tematów; wzywa Komisję, by zbadała potencjał kultury, sztuki i kreatywności jako narzędzi innowacyjnych rozwiązań służących wyrażaniu opinii na temat przyszłości Europy oraz by wykorzystwała ten potencjał w kontekście Konferencji w sprawie przyszłości Europy, a także w formie stałej metody uczestnictwa obywateli w wewnętrznym i zewnętrznym zarządzaniu UE; uważa, że na Konferencji w sprawie przyszłości Europy należy omówić sposoby wzmocnienia europejskich działań na rzecz edukacji, kultury, młodzieży i sportu; przypomina o swoim stanowisku na temat Konferencji w sprawie przyszłości Europy i ponownie podkreśla potrzebę stworzenia struktur sprzyjających zaangażowaniu młodych osób i organizacji młodzieżowych; przypomina, że wspólna deklaracja w sprawie Konferencji w sprawie przyszłości Europy przewiduje, że społeczeństwo obywatelskie będzie reprezentowane w zgromadzeniu plenarnym konferencji; podkreśla, że głosy młodych ludzi, obywateli i społeczeństwa obywatelskiego mają zasadnicze znaczenie podczas dyskusji między wszystkimi organami konferencji na wszystkich szczeblach;
5. z zadowoleniem przyjmuje ustanowienie organu ds. etyki jako niezależnego organu ukierunkowanego na zwiększenie przejrzystości w instytucjach UE;
6. przypomina definicję równości ustanowioną w tytule 3 Karty praw podstawowych UE obejmującą równość wobec prawa, niedyskryminację, różnorodność, równouprawnienie płci oraz prawa dzieci, osób starszych i osób z niepełnosprawnościami;
7. zauważa, że ustanowionym kanałom, dzięki którym obywatele mogą wносить swój wkład w proces decyzyjny UE, takim jak europejska inicjatywa obywatelska (EIO), prawo do składania petycji do Parlamentu Europejskiego, zwracanie się do Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich, konsultacje społeczne i dialogi publiczne, brakuje widoczności, dostępności i działań następczych, co utrudnia obywatelom odpowiednie uczestnictwo; zdecydowanie popiera działania uświadamiające i informacyjne oraz ocenę i usprawnienie tych mechanizmów, aby zmaksymalizować ich wpływ i skuteczność oraz ulepszyć ich dostępność dla obywateli; uważa, że brak działań ze strony Komisji po udanych inicjatywach obywatelskich podważa cel, jakim jest wzmocnienie legitymacji demokratycznej Unii dzięki zwiększeniu uczestnictwa obywateli w jej życiu demokratycznym i politycznym;
8. uważa, że uczestnictwo obywateli oznacza opracowanie wachlarza narzędzi, począwszy od konsultacji po obrady, a także rozwój zorganizowanego, stałego dialogu na temat problematyki UE z obywatelami i organizacjami społeczeństwa obywatelskiego reprezentującymi obywateli, zarówno na szczeblu UE, jak i szczeblu krajowym;
9. podkreśla, że ważne jest, by wspierać zaangażowanie obywatelskie i aktywne

uczestnictwo obywatelskie w skoordynowany i spójny sposób na szczeblu lokalnym, regionalnym, krajowym i unijnym; uważa w związku z tym, że należy wzmocnić rolę, działalność i niezależność przedstawicielstw Komisji Europejskiej i biur kontaktowych Parlamentu Europejskiego w państwach członkowskich, aby ułatwić zaangażowanie obywatelskie i bezpośredni dialog z obywatelami, zapewnić dostęp do informacji i ich rozpowszechnianie oraz zwiększyć świadomość na temat Unii Europejskiej i jej polityki dzięki szerokiemu i dobrze skoordynowanemu wykorzystaniu narzędzi komunikacji na potrzeby cyfrowego i fizycznego uczestnictwa obywateli;

10. podkreśla, że edukacja obywatelska i uczenie się o UE mają kluczowe znaczenie dla usprawnienia demokracji europejskiej i przyszłości Unii, umożliwiając tym samym obywatelom UE dokonywanie świadomych wyborów i stanie się integralną częścią demokratycznego społeczeństwa opartego na wspólnych europejskich wartościach godności ludzkiej, wolności, demokracji, równości, praworządności i praw człowieka; zauważa, że obywatelstwo europejskie jest wartością, którą należy promować wśród młodych ludzi, i w związku z tym z zadowoleniem przyjmuje inicjatywy i programy w zakresie mobilności, takie jak Erasmus+ i Europejski Korpus Solidarności, umożliwiające młodym ludziom, studentom, szkoleniowcom, nauczycielom i naukowcom wspólne studiowanie, pracę i życie przy jednoczesnym doświadczaniu i pogłębianiu zrozumienia kultury i wartości Europy; z zadowoleniem przyjmuje inicjatywy „Powrót do szkoły” i „Europa w szkole” jako przykłady najlepszych praktyk służących promowaniu projektu europejskiego wśród młodych ludzi; wzywa Komisję do zapewnienia wsparcia, aby uzupełnić programy edukacyjne i szkolenia we wszystkich państwach członkowskich, w szczególności przez wspieranie opracowania wspólnego programu nauczania w zakresie edukacji obywatelskiej w Europie, rozszerzenia uczenia się o UE, wspierania m.in. lepszego zrozumienia jej funkcjonowania, istniejących unijnych mechanizmów uczestnictwa oraz historii i kultur państw członkowskich, a także by zachęcać do obiektywnego i krytycznego myślenia o korzyściach płynących z Unii Europejskiej, żeby zwiększyć uczestnictwo obywateli w unijnym procesie decyzyjnym;
11. uważa, że zapewnienie uczestnictwa młodzieży będzie stanowiło istotny element długotrwałych skutków inicjatyw na rzecz dialogu z obywatelami; podkreśla w związku z tym znaczenie skupienia się na młodych ludziach we wszelkich działaniach edukacyjnych UE i sugeruje, by promować narzędzia zaangażowania młodzieży, ze szczególnym uwzględnieniem mediów społecznościowych, aplikacji mobilnych, gier mobilnych, quizów i innych formatów przyjaznych młodzieży; z zadowoleniem przyjmuje partnerskie programy edukacyjne, takie jak Europejski Parlament Młodzieży i zorganizowany dialog UE z młodzieżą, jako przykłady dobrych praktyk;
12. podkreśla, że obecny kryzys związany z COVID-19 oraz transformacja cyfrowa wprowadziły nowe sposoby pracy w instytucjach UE; w związku z tym wzywa do systematycznego wykorzystywania różnych platform i narzędzi internetowych, by prowadzić dialog między instytucjami UE i obywatelami oraz by umożliwić społeczeństwu obywatelskiemu przekazywania informacji i uwag na temat konkretnych wniosków ustawodawczych;
13. podkreśla kapitalne znaczenie, jakie dostęp do informacji w języku ojczystym ma dla aktywnego zaangażowania obywateli; ostrzega, że bariery językowe ograniczają zaangażowanie i uczestnictwo obywateli w procesach politycznych; uważa, że

technologie, w szczególności technologie językowe, mogą przyczynić się do zniesienia tych barier językowych, i apeluje, by instytucje UE je wykorzystywały, aby nie pominąć żadnego obywatela;

14. podkreśla prawo obywateli do dostępu do wiarygodnych, niezależnych i opartych na faktach informacji na temat Unii Europejskiej, jej polityki i procesów decyzyjnych; uznaje potrzebę utworzenia zróżnicowanego dostępu do neutralnego, niezależnego i bogatego w informacje wspólnego europejskiego centrum oferującego wiadomości, dostępnego we wszystkich językach urzędowych UE, oraz potrzebę rozwijania proaktywnej komunikacji z obywatelami UE; przypomina również o wartości istniejących mediów; uważa, że należy konkretnie zająć się problemem rozpowszechniania informacji wprowadzających w błąd i dezinformacji, zwłaszcza w czasach kryzysów, gdy najbardziej potrzebne są sensowne, wiarygodne i aktualne informacje; podkreśla, że niezależność mediów ma kluczowe znaczenie dla tych procesów; wzywa, aby do funkcjonowania platform internetowych wprowadzić późniejsze informacje zwrotne, weryfikację faktów i moderację treści w odniesieniu do informacji wprowadzających w błąd i dezinformacji, przy czym funkcje te muszą być zgodne z prawami obywatelskimi i wolnością wypowiedzi; uważa zatem, że zasadnicze znaczenie ma wzmocnienie szkolenia dziennikarzy, aby promować niezależne i krytyczne myślenie;
15. z zadowoleniem przyjmuje cel europejskiego planu działania na rzecz demokracji, jakim jest zwiększanie uczestnictwa obywateli w systemach demokratycznych dzięki podejmowaniu świadomych decyzji; podkreśla potrzebę zapewnienia uczestnictwa młodzieży i zaangażowania obywatelskiego osób wywodzących się z defaworyzowanych środowisk w ramach programu Erasmus+ i Europejskiego Korpusu Solidarności; z zadowoleniem przyjmuje środki ogłoszone w europejskim planie działania na rzecz demokracji, służące umocnieniu wolności mediów, wolności wypowiedzi i wysokiej jakości dziennikarstwa; oczekuje na propozycje Komisji dotyczące praktycznych i skutecznych narzędzi służących lepszemu zagwarantowaniu bezpieczeństwa dziennikarzy, którzy zdecydowanie zbyt często mają do czynienia z groźbami i zastraszaniem, co ogranicza prawo obywateli do informacji; zauważa z zaniepokojeniem brak konkretnych propozycji dotyczących zapewnienia wolności artystycznej i przyznania ochrony artystom cenzurowanym i ściganym oraz zwraca się do Komisji, by nadal rozwijała tę dziedzinę w ramach europejskiego planu działania na rzecz demokracji;
16. uznaje prawo wszystkich obywateli UE do zwracania się o informacje i otrzymywania ich od instytucji unijnych w jednym z języków urzędowych UE; zwraca uwagę, że prawdziwy dialog oraz aktywne i świadome uczestnictwo obywateli UE w unijnym procesie decyzyjnym są możliwe tylko wtedy, gdy nie ma barier językowych, i w związku z tym wzywa Komisję do podjęcia znacznie większych wysiłków, by komunikować się z obywatelami we wszystkich językach urzędowych UE; zwraca uwagę, że aby zwiększyć włączenie, świadomość i widoczność, należy w możliwie największym stopniu ulepszyć dostępność treści internetowych; sugeruje, że wszystkie strony internetowe UE powinny być przyjazne dla użytkownika i dostępne we wszystkich językach urzędowych UE;
17. podkreśla znaczenie kultury i edukacji jako fundamentu naszego społeczeństwa i ich decydującą rolę w kształtowaniu świadomości historycznej, politycznej i społecznej

naszych obywateli; stwierdza, że prawo do wysokiej jakości edukacji, w szczególności edukacji obywatelskiej, stanowi jeden z zasadniczych warunków demokracji; przypomina, że prawo do kształcenia, szkolenia i uczenia się przez całe życie jest pierwszą zasadą Europejskiego filaru praw socjalnych i ma kluczowe znaczenie, by umożliwić obywatelom uczestnictwo w procesach politycznych i życiu społecznym; zwraca się zatem do Komisji i państw członkowskich o opracowanie kompleksowej europejskiej strategii na rzecz edukacji obywatelskiej, a także platform wspierających jej wdrażanie, ze szczególnym naciskiem na wspólne demokratyczne wartości i zasady UE; uważa, że strategia ta powinna zwiększyć zrozumienie przez obywateli złożonego procesu decyzyjnego UE i jej strategii politycznych oraz powinna podnosić świadomość korzyści, praw i obowiązków wynikających z obywatelstwa UE; wzywa UE i rządy krajowe do zwiększenia inwestycji w formalną, pozaformalną i nieformalną edukację obywatelską, aktywne obywatelstwo i kompetencje demokratyczne, a także w programy szkoleniowe i programy budowania zdolności dla pedagogów;

18. wzywa Komisję do przedstawienia wniosku dotyczącego porozumienia międzyinstytucjonalnego w sprawie dialogu obywatelskiego na podstawie art. 11 ust. 2 Traktatu o Unii Europejskiej, zgodnie z którym instytucje muszą utrzymywać otwarty, przejrzysty i regularny dialog ze stowarzyszeniami przedstawicielskimi i społeczeństwem obywatelskim;
19. zwraca uwagę na nowy program „Obywatele, równość, prawa i wartości”, który ma zapewnić większe oddziaływanie i większą widoczność działalności przyczyniającej się do dialogów z obywatelami i zaangażowania w demokracje uczestniczące; podkreśla znaczenie zapewnienia ciągłości i zwiększenia środków na komponent „obywatele” tego programu, w tym na działania w zakresie partnerstwa miast i pamięci o przeszłości; z zadowoleniem przyjmuje wprowadzenie działań, które mają na celu dalsze promowanie wartości europejskich w ramach tego programu, takich jak podnoszenie świadomości na temat wspólnej historii europejskiej; wzywa do szybkiego utworzenia grupy dialogu obywatelskiego w ramach nowego programu.

INFORMACJE O PRZYJĘCIU W KOMISJI OPINIODAWCZEJ

Data przyjęcia	19.4.2021
Wynik głosowania końcowego	+: 26 -: 1 0: 1
Posłowie obecni podczas głosowania końcowego	Asim Ademov, Ilana Cicurel, Gilbert Collard, Gianantonio Da Re, Laurence Farreng, Tomasz Frankowski, Alexis Georgoulis, Hannes Heide, Irena Joveva, Petra Kammerevert, Niyazi Kizilyürek, Ryszard Antoni Legutko, Predrag Fred Matić, Dace Melbārde, Victor Negrescu, Niklas Nienaaß, Peter Pollák, Marcos Ros Sempere, Domènec Ruiz Devesa, Monica Semedo, Andrey Slabakov, Massimiliano Smeriglio, Michaela Šojdrová, Sabine Verheyen, Maria Walsh, Milan Zver
Zastępcy obecni podczas głosowania końcowego	Diana Riba i Giner, Iuliu Winkler

GŁOSOWANIE KOŃCOWE W FORMIE GŁOSOWANIA IMIENNEGO W KOMISJI OPINIODAWCZEJ

26	+
ECR	Ryszard Antoni Legutko, Dace Melbārde, Andrey Slabakov
PPE	Asim Ademov, Tomasz Frankowski, Peter Pollák, Michaela Šojdrová, Sabine Verheyen, Maria Walsh, Iuliu Winkler, Milan Zver
Renew	Ilana Cicurel, Laurence Farreng, Irena Joveva, Monica Semedo
S&D	Hannes Heide, Petra Kammerevert, Predrag Fred Matić, Victor Negrescu, Marcos Ros Sempere, Domènec Ruiz Devesa, Massimiliano Smeriglio
The Left	Alexis Georgoulis, Niyazi Kizilyürek
Verts/ALE	Niklas Nienä, Diana Riba i Giner

1	-
ID	Gilbert Collard

1	0
ID	Gianantonio Da Re

Objaśnienie używanych znaków:

+ : za

- : przeciw

0 : wstrzymało się

27.5.2021

OPINIA KOMISJI WOLNOŚCI OBYWATELSKICH, SPRAWIEDLIWOŚCI I SPRAW WEWNĘTRZNYCH

dla Komisji Spraw Konstytucyjnych

w sprawie dialogu obywatelskiego i uczestnictwa obywateli w procesie decyzyjnym UE (2020/2201(INI))

Sprawozdawca komisji opiniodawczej: Loránt Vincze

WSKAZÓWKI

Komisja Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych zwraca się do Komisji Spraw Konstytucyjnych, jako komisji przedmiotowo właściwej, o uwzględnienie w końcowym tekście projektu rezolucji następujących wskazówek:

- A. mając na uwadze, że art. 10 i 11 Traktatu o Unii Europejskiej oraz art. 20, 21, 24, 227 i 228 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej stanowią podstawę udziału obywateli w kształtowaniu polityki i prawodawstwa UE;
- B. mając na uwadze, że udział obywateli w życiu demokratycznym Unii jest podstawowym prawem uznanym w Traktatach, warunkującym dobre funkcjonowanie demokratycznej Unii i kontrolę demokratyczną; mając na uwadze, że skuteczna demokracja zależy od tego, czy obywatele mogą wyrażać swoje zdanie i czy są wysłuchiwanymi; mając na uwadze, że należy zapewnić znaczący udział obywatelski, zarówno w teorii, jak i w praktyce; mając na uwadze, że według badania Eurobarometr dotyczącego tendencji społeczno-demograficznych (2007–2020)¹ tylko 45 % obywateli uważa, że ich opinia liczy się w UE;
- C. mając na uwadze, że poprawa udziału obywateli i przejrzystości na szczeblu UE jest kluczowa dla zbliżenia Unii do obywateli i dla zwiększenia zaufania obywateli do instytucji UE, a także dla osiągnięcia prawdziwej wielopoziomowej demokracji; mając na uwadze, że brak przejrzystości uniemożliwia publiczną debatę nad aktami prawnymi; mając na uwadze, że nie wszystkie zainteresowane strony mają równy dostęp do instytucji UE lub informacji o ich pracy; mając na uwadze, że Komisja powinna prowadzić otwarty, przejrzysty i regularny dialog z obywatelami i organizacjami społeczeństwa obywatelskiego; mając na uwadze, że UE powinna zapewnić społeczeństwu obywatelskiemu aktywny udział w debacie publicznej i zdolność do wpływania na politykę i procesy decyzyjne;

---

¹ <https://www.europarl.europa.eu/at-your-service/pl/be-heard/eurobarometer/socio-demographic-trends-edition-7>

- D. mając na uwadze, że instytucje i państwa członkowskie powinny zapewniać uczestnictwo obywateli bez dyskryminacji z jakichkolwiek powodów, takich jak płeć, rasa, kolor skóry, pochodzenie etniczne lub społeczne, cechy genetyczne, język, religia lub przekonania, poglądy polityczne lub wszelkie inne poglądy, przynależność do mniejszości narodowej, majątek, urodzenie, niepełnosprawność, wiek lub orientacja seksualna, zgodnie z art. 21 Karty praw podstawowych; mając na uwadze, że dialog obywatelski i mechanizmy uczestnictwa obywatelskiego powinny w pełni odzwierciedlać różnorodność naszego społeczeństwa, stanowiąc podstawę lepszej polityki i wzmocnionych dobrych rządów; mając na uwadze, że należy zwrócić szczególną uwagę na zagwarantowanie, że wszystkie głosy zostaną wysłuchane i że wszyscy obywatele będą uczestniczyć w procesie decyzyjnym UE w sposób konstruktywny, pluralistyczny, przejrzysty i dostępny;
- E. mając na uwadze, że głos młodych ludzi jest wyjątkowo istotny i od nich zależy przyszłość Europy; mając na uwadze, że zgodnie z art. 12 Konwencji ONZ o prawach dziecka wszystkie dziecko mają prawo być wysłuchane, a ich poglądy muszą być traktowane poważnie, stosownie do wieku i dojrzałości, tak by zapewnić faktyczny udział dzieci w publicznych procesach decyzyjnych; mając na uwadze, że art. 24 Karty praw podstawowych UE stanowi, że dzieci mogą swobodnie wyrażać swoje poglądy i że poglądy te są brane pod uwagę w sprawach, które ich dotyczą, stosownie do ich wieku i stopnia dojrzałości;
- F. mając na uwadze, że instytucje UE powinny zwracać szczególną uwagę na grupy ludności znajdujące się w niekorzystnej sytuacji społeczno-ekonomicznej, zmarginalizowane i wykluczone, o niewielkich możliwościach udziału w procesach decyzyjnych UE, a także zagwarantować ich zaangażowanie w życie publiczne i procesy decyzyjne, w tym przez usunięcie instytucjonalnych i strukturalnych barier dla równości, włączenia i udziału oraz promowanie roli tych grup; mając na uwadze, że wybory do Parlamentu Europejskiego w 2019 r. pokazały, że nadal pozostaje wiele do zrobienia, aby zwiększyć uczestnictwo osób wywodzących się z mniejszości rasowych lub etnicznych w wyborach europejskich oraz ich reprezentację jako wybranych posłów do Parlamentu Europejskiego; mając na uwadze, że instytucje UE powinny stworzyć warunki niezbędne do skutecznego uczestnictwa osób należących do mniejszości w procesie decyzyjnym i w sprawach publicznych; mając na uwadze, że zapewnienie migrantom głosu w formułowaniu strategii politycznych, które ich bezpośrednio dotyczą, może sprawić, że będą one lepiej im służyć i zwiększą ich poczucie przynależności; mając na uwadze, że państwa członkowskie powinny rozważyć zwiększenie ich udziału w odpowiednich konsultacjach publicznych; mając na uwadze, że prawa polityczne – w tym uzyskanie obywatelstwa – są głównym czynnikiem sprzyjającym integracji migrantów²; mając na uwadze, że określanie zasad przyznawania obywatelstwa jest wyłącznym prawem państw członkowskich;
1. podkreśla, że trzeba rozróżniać narzędzia obywatelskie służące rozliczalności, uczestnictwu, dialogowi i konsultacjom, oraz wzywa instytucje UE do doskonalenia i rozwijania narzędzi dotyczących wszystkich wymienionych obszarów; zaznacza, że trzeba umożliwić obywatelom europejskim faktyczny dostęp do procedur i procesów

---

² Agencja Praw Podstawowych UE, *Together in the EU – Promoting the participation of migrants and their descendants* [Razem w UE – Promowanie uczestnictwa migrantów i ich potomków], 2017.

legislacyjnych UE oraz pozwolić im na wypowiedanie się w drodze konsultacji i działań partycypacyjnych;

2. podkreśla, że głównymi narzędziami wpływu obywateli są wybory powszechne i demokracja przedstawicielska; zwraca uwagę, że przejrzyste i powszechnie dostępne instrumenty partycypacyjne uzupełniają demokrację przedstawicielską w UE; jest zdania, że w procesie konsultacji należy zapewnić równowagę między udziałem zorganizowanych grup interesów a udziałem obywateli; wskazuje na znaczenie systematycznych konsultacji z organizacjami pozarządowymi w celu poprawy dialogu obywatelskiego i demokracji uczestniczącej;
3. podkreśla, że zaangażowanie obywateli UE w proces unijnej demokracji partycypacyjnej – i korzystanie z instrumentów ułatwiających to zaangażowanie – jest proporcjonalne do wiedzy o działaniach i polityce UE i dostępnych instrumentach uczestnictwa w ramach unijnego systemu wielopoziomowego sprawowania rządów; zwraca uwagę, że obywatele UE nie są dostatecznie świadomi swoich praw, w tym prawa do głosowania w wyborach europejskich i lokalnych, gdy korzystają z prawa do mobilności; uważa, że instytucje UE powinny opracować strategię podnoszenia świadomości na temat funkcjonowania i procesów decyzyjnych Unii, realizowaną na szczeblu lokalnym, regionalnym i krajowym, aby przezwyciężyć brak wiedzy w tej dziedzinie; wzywa Komisję do zwiększenia finansowania projektów promujących zrozumienie funkcjonowania UE i jej podstawowych wartości; w związku z tym zaznacza, że trzeba zapewnić organizacjom społeczeństwa obywatelskiego dostęp do finansowania, w tym przez mikrodotacje oraz uproszczone i dostosowane procedury składania wniosków; zaleca, aby wzmocnić rolę mediów w zwiększaniu wiedzy obywateli o funkcjonowania instytucji UE;
4. podkreśla, że uczestnictwo obywatelskie sprzyja podejmowaniu bardziej demokratycznych i reprezentatywnych decyzji, co służy upodmiotowieniu, a tym samym stanowi składnik dobrego sprawowania rządów, obok rozliczalności politycznej; zaznacza, że funkcjonująca demokracja wymaga również, by obywatele mogli swobodnie wskazywać niedociągnięcia w systemie i proponować ulepszenia; podkreśla, że dialog i udział obywateli są niezbędne do kontroli demokratycznej;
5. zwraca uwagę, że dostęp do informacji, konsultacje i aktywny udział w całym procesie decyzyjnym UE są podstawowymi elementami umożliwiającymi osiągnięcie znaczącego uczestnictwa; wzywa instytucje UE, aby powstrzymały się od symbolicznych form zaangażowania; zaznacza, że istotne jest, by zapewnić zaangażowanie w proces decyzyjny UE osób, których dotyczy dana decyzja, przy czym należy zwrócić szczególną uwagę na zapewnienie udziału niedostatecznie reprezentowanych osób znajdujących się w trudnych sytuacjach, a także udzielenie odpowiednich informacji zwrotnych;
6. zaznacza, że trzeba tworzyć i wzmacniać włączenie w naszych społeczeństwach, a tym samym umożliwić wszystkim obywatelom korzystanie z praw oraz odgrywanie aktywnej roli w życiu demokratycznym; wzywa Komisję, aby promowała różnorodność i pluralizm oraz zapewniła udział wszystkich obywateli, bez względu na pochodzenie, w procesie decyzyjnym UE; uważa, że pluralizm polityczny jest podstawowym elementem demokracji, pozytywnie przyczyniającym się do odporności otwartych

- i wolnych społeczeństw; wzywa do oceny istniejących od dawna i nowych narzędzi i mechanizmów pod kątem różnorodności reprezentacji obywateli, organizacji społeczeństwa obywatelskiego i zorganizowanych grup interesów; wzywa Komisję i państwa członkowskie, aby aktywnie zajęły się problemem niedostatecznej reprezentacji mniejszości w instytucjach publicznych oraz w życiu publicznym i politycznym, a także sprzyjały ich większemu uczestnictwu;
7. podkreśla, że wszyscy obywatele powinni mieć równy dostęp do przysługujących im praw i równe możliwości korzystania z nich, i zwraca się o szczególne środki na rzecz włączenia w dialog obywatelski osób o mniejszych szansach, a także grup szczególnie wrażliwych i zmarginalizowanych; podkreśla znaczenie działań informacyjnych skierowanych do osób mieszkających na obszarach defaworyzowanych;
  8. zaznacza, że trzeba zapewnić szerszą reprezentację organizacji mniejszości, osób z niepełnosprawnościami, dzieci i młodzieży w organach doradczych UE, takich jak Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny (EKES);
  9. podkreśla, że wprawdzie frekwencja w wyborach do Parlamentu Europejskiego systematycznie spadała w latach 1979–2014, jednak wybory w 2019 r. odwróciły tę tendencję – odnotowano w nich najwyższą frekwencję od 20 lat, czyli 50,66 % (wzrost o 8 punktów procentowych w porównaniu z 2014 r.); uważa, że należy wzmocnić interakcję między obywatelami UE a przedstawicielami wybranymi przez nich do Parlamentu, aby poprawić udział obywatelski;
  10. wskazuje, że pandemia COVID-19 zmusiła władze krajowe do wprowadzenia bezprecedensowych ograniczeń praw podstawowych obywateli; zwraca uwagę na szczególne problemy, z którymi mierzą się osoby należące do mniejszości rasowych lub etnicznych w czasie kryzysu związanego z COVID-19, w szczególności na ryzyko wzrostu rasizmu i ksenofobii, z negatywnymi konsekwencjami dla ich udziału w życiu społecznym, demokratycznym i politycznym;
  11. zauważa z niepokojem, że umowy podpisane przez Komisję z przedsiębiorstwami farmaceutycznymi opracowującymi szczepionki przeciwko COVID-19 zawierają części i postanowienia, które nie zostały jeszcze podane do publicznej wiadomości; podkreśla, że wszystkie oficjalne akty lub umowy dotyczące praw, wolności, swobód lub zdrowia obywateli UE, przyjęte lub podpisane przez instytucje bądź podmioty europejskie lub państwa członkowskie, muszą być w całości jawne;
  12. zaznacza, że potrzebne są środki wspierające, które zwiększą świadomość obywatelską poprzez formalną i nieformalną edukację obywatelską i potencjał obywatelski, tak by zachęcać obywateli do zapoznawania się z procesem kształtowania polityki i promować ich zaangażowanie obywatelskie w działania Unii; uważa w związku z tym, że państwa członkowskie i Komisję muszą podjąć bardziej zdecydowane działania na rzecz wspierania edukacji obywatelskiej w UE, w tym na temat wartości UE; wzywa Komisję, aby zapewniła wsparcie w celu uzupełnienia programów edukacyjnych i szkoleń we wszystkich państwach członkowskich, w szczególności przez wspieranie opracowania wspólnego programu nauczania w zakresie europejskiej edukacji obywatelskiej oraz promowanie aktywnego i partycypacyjnego obywatelstwa europejskiego; zachęca Komisję i państwa członkowskie do opracowania

kompleksowej europejskiej strategii w zakresie edukacji obywatelskiej, wraz z towarzyszącymi jej platformami wspierającymi promowanie jej wdrażania;

13. zachęca państwa członkowskie UE, aby uwzględniały prawa dzieci w krajowych programach nauczania dotyczących edukacji obywatelskiej oraz promowały zaangażowanie młodych ludzi w procesy decyzyjne UE;
14. uważa, że zaufanie obywateli do instytucji UE ma podstawowe znaczenie dla demokracji, dobrego sprawowania rządów i skutecznego kształtowania polityki; uważa, że instytucje UE muszą dążyć do możliwie jak najwyższych standardów przejrzystości, rozliczalności i rzetelności; podkreśla, że dostęp obywateli do wszystkich dokumentów instytucji europejskich ma fundamentalne znaczenie dla demokracji uczestniczącej; wzywa w szczególności Radę do zwiększenia przejrzystości procesu decyzyjnego i dostępu do dokumentów;
15. z zadowoleniem zauważa, że do programu „Obywatele, Równość, Prawa i Wartości” włączono komponent „Zaangażowanie i udział obywateli”, który ma promować zaangażowanie obywateli w życie demokratyczne Unii i ich udział w nim; podkreśla znaczenie zapewnienia ciągłości i zwiększenia środków na ten komponent również w przyszłych okresach programowania; wzywa do szybkiego utworzenia grupy dialogu obywatelskiego, o której mowa w tym programie;
16. wzywa Komisję do wzmocnienia istniejących instrumentów angażowania obywateli, w szczególności tych, o których mowa w Traktatach; uważa, że potrzebne są odpowiednie środki służące podnoszeniu świadomości obywateli na temat ich prawa do korzystania z europejskiej inicjatywy obywatelskiej oraz do kierowania skarg do Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich i petycji do Parlamentu Europejskiego;
17. zauważa, że europejska inicjatywa obywatelska nie osiągnęła swojego potencjału jako kluczowy instrument aktywnego obywatelstwa i udziału społeczeństwa, a także uważa, że to ważne narzędzie nie jest wystarczająco widoczne ani dostępne i że nie podejmuje się w związku z nim działań następczych; uważa, że brak działań następczych ze strony Komisji po prawie wszystkich udanych inicjatywach obywatelskich uniemożliwia temu narzędziu rzeczywiste osiągnięcie celu, jakim jest wzmocnienie demokratycznego funkcjonowania Unii dzięki uczestnictwu obywateli w jej życiu demokratycznym i politycznym; zwraca uwagę, że brak działań następczych może ostatecznie zagrozić potencjalnemu wykorzystaniu tego narzędzia uczestnictwa przez obywateli europejskich i doprowadzić do utraty zaufania do procesu decyzyjnego w UE; z głębokim ubolewaniem przyjmuje odrzucenie przez Komisję europejskiej inicjatywy obywatelskiej Minority SafePack, dotyczącej podstawowych wartości i celów zapisanych w Traktatach; w tym kontekście podkreśla, że w swojej rezolucji przyjętej na posiedzeniu plenarnym Parlament zwrócił się do Komisji o zapewnienie prawnych działań następczych w odniesieniu do europejskiej inicjatywy obywatelskiej Minority SafePack;
18. uważa, że europejską inicjatywę obywatelską należy poddać ocenie w celu określenia, w jaki sposób można zwiększyć jej wpływ i skuteczność; zwraca uwagę, że koncepcja europejskiej inicjatywy obywatelskiej jest nadal w dużej mierze nieznaną w UE³;

---

³ <https://agenceurope.eu/en/bulletin/article/12717/23>

podkreśla potrzebę podnoszenia świadomości społeczeństwa na temat europejskich inicjatyw obywatelskich oraz wzywa Komisję i państwa członkowskie do maksymalizowania wysiłków komunikacyjnych, aby zwrócić uwagę jak największej liczby obywateli na istnienie tego instrumentu i zachęcić ich do aktywnego w nim uczestnictwa; zwraca uwagę, że chociaż udana europejska inicjatywa obywatelska nie musi automatycznie skutkować wprowadzeniem nowych przepisów, Komisja jest zawsze zobowiązana do jej należytego rozpatrzenia i dostatecznego uzasadnienia swoich decyzji dotyczących inicjatywy;

19. zwraca uwagę na znaczenie prawa do składania petycji przyznanego w Traktatach obywatelom i mieszkańcom UE, które to prawo jest ważnym uzupełnieniem demokracji przedstawicielskiej umożliwiającym składanie petycji do Parlamentu Europejskiego w sprawach wchodzących w zakres działalności UE; zwraca uwagę, że prawo do składania petycji umożliwia obywatelom przekazywanie instytucjom informacji na temat problemów z wdrażaniem przepisów w terenie oraz niedociągnięć w poszczególnych przypadkach; uważa jednak, że należy wzmocnić prawo do składania petycji; sądzi, że warto przypomnieć, że Unię Europejską często oskarża się o zawilość i oderwanie od obywateli; przypomina, że oczekiwania większości składających petycje dotyczące praw przysługujących im na mocy karty są wysokie i znacznie wykraczają poza obecny zakres ich stosowania; wzywa do większego zaangażowania Komisji w proces udzielania odpowiedzi na petycje, aby zagwarantować, że obywatele otrzymają terminowe i precyzyjne odpowiedzi na swoje wnioski i skargi;
20. przypomina, że obywatele UE mają prawo zwrócić się do Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich, co jest jednym z głównych praw wynikających z obywatelstwa europejskiego, oraz że Rzecznik Praw Obywatelskich odgrywa istotną rolę w zapewnianiu dobrej administracji, rozliczalności i przejrzystości w instytucjach UE; podkreśla, że w swoim sprawozdaniu rocznym za rok 2019 Rzecznik Praw Obywatelskich stwierdził, że regularnie otrzymuje skargi dotyczące praw podstawowych, takich jak równość, niedyskryminacja i prawo do bycia wysłuchanym; przypomina ponadto, że według Rzecznika Praw Obywatelskich, aby obywatele mogli właściwie korzystać ze swojego demokratycznego prawa do uczestnictwa w procesie decyzyjnym UE i aby decydenci ponosili odpowiedzialność za swoje działania, obrady ustawodawcze muszą być przejrzyste; w związku z tym z zadowoleniem przyjmuje szereg zaleceń, które Europejska Rzecznik Praw Obywatelskich skierowała do Rady Unii Europejskiej w celu zwiększenia przejrzystości jej procesu legislacyjnego; uważa, że Rada musi być równie rozliczalna i przejrzysta jak pozostałe instytucje;
21. podkreśla znaczenie organów ds. równości, krajowych instytucji praw człowieka i rzeczników praw obywatelskich w rozwiązywaniu problemów obywateli dotyczących ich praw; zwraca uwagę, że niezależność takich struktur od organów rządzących jest warunkiem wstępnym umożliwiającym i chroniącym znaczące zaangażowanie obywateli;
22. podkreśla potrzebę zajęcia się wzajemnym oddziaływaniem między cyfryzacją a demokracją oraz połączenia tradycyjnych metod zaangażowania z platformami cyfrowymi jako instrumentem uczestnictwa, aby pozwolić obywatelom lepiej zrozumieć i zbadać proces demokratyczny oraz wnieść weń większy wkład jako aktywni członkowie społeczeństwa;

23. wzywa Komisję i państwa członkowskie do opracowania dostępnych, innowacyjnych i powszechnych narzędzi służących uczestnictwu obywateli i dialogowi, lepiej wykorzystujących technologie cyfrowe, aby umożliwić wszystkim obywatelom (np. osobom młodszym i starszym, osobom z niepełnosprawnościami, mobilnym obywatelom UE, osobom mieszkającym na obszarach wiejskich lub słabiej zaludnionych) skuteczne uczestnictwo w procesie decyzyjnym UE, w oparciu o wnioski wyciągnięte ze sposobu, w jaki pandemia COVID-19 zadziałała jako bodziec do wykorzystania narzędzi cyfrowych; zwraca uwagę na wartość dodaną niebiurokratycznej i kompleksowej strony internetowej zapewniającej obywatelom informacje na temat wszystkich europejskich inicjatyw partycypacyjnych; podkreśla kluczową rolę mediów społecznościowych, zwłaszcza dla dzieci; podkreśla, że celem takich innowacyjnych narzędzi powinno być wspieranie demokracji przedstawicielskiej oraz że należy zapewnić przejrzystość na wszystkich szczeblach;
24. wzywa instytucje UE i państwa członkowskie do zapewnienia uczestnictwa różnorodnych grup osób oraz do wprowadzenia niezbędnych środków w celu ograniczenia dyskryminacji lub wykluczenia; uważa, że uczestnictwo można zwiększyć poprzez zapewnienie przewidywalnych, elastycznych, dostosowanych i wielojęzycznych procesów i narzędzi konsultacyjnych; uważa, że należy wspierać uczestnictwo osób należących do mniejszości we wszystkich konsultacjach publicznych, aby umożliwić im dzielenie się doświadczeniami i promować większą różnorodność we wszystkich obszarach polityki; podkreśla, że dostępność i przystępność informacji w językach ojczystych obywateli ma duże znaczenie dla ich aktywnego zaangażowania; wyraża zaniepokojenie, że zaangażowanie i uczestnictwo obywatelskie w procesie politycznym może być ograniczone przez bariery językowe; w związku z tym zachęca do używania języków mniejszościowych w procesach partycypacyjnych;
25. podkreśla znaczenie zapewnienia osobom z niepełnosprawnościami pełnego dostępu do wszystkich różnych instrumentów, które UE udostępnia obywatelom, w szczególności poprzez systematyczne tłumaczenie ustne i pisemne na język migowy i język łątwy do czytania i zrozumienia;
26. popiera ustanowienie zorganizowanego dialogu z obywatelami, aby zapewnić, że ich opinie bezpośrednio wpływają na proces decyzyjny i politykę publiczną UE, zgodnie z propozycją Komitetu Regionów i Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego z grudnia 2018 r.;
27. wzywa Komisję do współpracy z europejskimi partiami politycznymi, Europejską Siecią Współpracy w zakresie Wyborów i społeczeństwem obywatelskim w celu zwiększenia uczestnictwa w życiu politycznym; wzywa Komisję do zaangażowania się w te prace w ramach europejskiego planu działania na rzecz demokracji oraz kolejnego sprawozdania Komisji na temat obywatelstwa UE;
28. wzywa państwa członkowskie i Komisję, aby zachęcały obywateli UE – w szczególności ludzi młodych – do aktywnego angażowania się w sprawy unijne, tak by wspierać ich zaangażowanie w kształtowanie społeczeństwa i polityki; uważa, że zbliżająca się konferencja w sprawie przyszłości Europy jest idealną okazją do zwiększenia uczestnictwa obywatelskiego; wzywa do zapewnienia przejrzystości i

inkluzywności w przygotowaniach do konferencji oraz pluralizmu i otwartej debaty nad wszystkimi wyrażonymi pomysłami, zgodnie z kartą konferencji; wzywa Komisję do przeznaczenia wystarczających zasobów na promowanie szerokiego uczestnictwa osób młodych poprzez zastosowanie odpowiednich narzędzi;

29. wzywa Komisję do ustanowienia mechanizmów dialogu i uczestnictwa w sprawach istotnych dla młodzieży; w związku z tym wzywa Komisję do zaangażowania się wraz z organizacjami młodzieżowymi w budowanie zdolności, w tym również w celu uczynienia dokumentów przyjaznymi dla młodzieży i dostępnymi, aby zapewnić konstruktywny i świadomy udział;
30. wzywa do rzeczywistego zaangażowania młodych ludzi i organizacji młodzieżowych w planowanie, wdrażanie i ocenę wydarzeń i programów; pochwała wysiłki podejmowane w ramach unijnego dialogu z młodzieżą na rzecz włączenia młodzieży i organizacji młodzieżowych w kształtowanie polityki i podejmowanie decyzji; wzywa instytucje UE do zobowiązania się do podjęcia konkretnych działań w oparciu o wyniki unijnego dialogu z młodzieżą;
31. pochwała trwające zaangażowanie w Zgromadzeniu Parlamentarnym Rady Europy na rzecz zinstytucjonalizowania stałego miejsca konsultacyjnego dla przedstawicieli młodzieży⁴;
32. wzywa instytucje UE i państwa członkowskie do zagwarantowania dzieciom prawa do uczestnictwa we wszystkich sprawach, które ich dotyczą, w tym w publicznych procesach decyzyjnych, stosownie do ich wieku i stopnia dojrzałości; podkreśla, że należy udostępnić wystarczające zasoby finansowe i inne, aby zapewnić wprowadzenie i utrzymanie zrównoważonych i skutecznych mechanizmów;
33. wzywa instytucje UE i państwa członkowskie do ułatwienia bezpośredniego kontaktu między dziećmi a decydentami oraz do zapewnienia odpowiedniego szkolenia i wsparcia dorosłym angażującym się w kontakty z dziećmi; zauważa, że korzyściami płynącymi z uczestnictwa dzieci należy dzielić się z szerszą społecznością w celu uzyskania powszechnej akceptacji dla tej praktyki; wzywa instytucje UE i państwa członkowskie do ustanowienia specjalnej przestrzeni dla dzieci, w której mogłyby one uczestniczyć w procesach decyzyjnych; przypomina, że wszystkie procesy powinny być w pełni przejrzyste i wyjaśnione w sposób zrozumiały wszystkim zainteresowanym oraz że procesy i przestrzeń powinny być przyjazne dzieciom i bezpieczne;
34. wyraża uznanie dla prowadzonych przez Komisję konsultacji dotyczących dzieci i popiera utworzenie w przyszłości unijnej platformy na rzecz uczestnictwa dzieci; z zadowoleniem przyjmuje włączenie osób młodych do platformy cyfrowej i paneli obywatelskich Konferencji w sprawie przyszłości Europy; wzywa instytucje UE do wypracowania sposobów zapewnienia w przyszłości podobnego strukturalnego zaangażowania dzieci i młodzieży, a także do wprowadzenia odpowiednich mechanizmów pozyskiwania informacji zwrotnych;
35. wzywa państwa członkowskie do pełnego poszanowania praw mobilnych obywateli UE oraz do zapewnienia im możliwości pełnego korzystania z prawa do udziału

---

⁴ <https://pace.coe.int/en/files/29115>

w wyborach europejskich i lokalnych bez ryzyka pozbawienia praw wyborczych w ich krajach pochodzenia, a także do zagwarantowania wszystkim obywatelom UE prawa do głosowania w wyborach europejskich albo w państwie członkowskim pochodzenia, albo w przyjmującym państwie członkowskim.

INFORMACJE O PRZYJĘCIU PRZEZ KOMISJĘ OPINIODAWCZĄ

Data przyjęcia	26.5.2021
Wynik głosowania końcowego	+ : 53 - : 13 0 : 2
Posłowie obecni podczas głosowania końcowego	Magdalena Adamowicz, Malik Azmani, Katarina Barley, Fernando Barrena Arza, Nicolas Bay, Vladimír Bilčík, Vasile Blaga, Ioan-Rareș Bogdan, Patrick Breyer, Saskia Bricmont, Joachim Stanisław Brudziński, Jorge Buxadé Villalba, Damien Carême, Caterina Chinnici, Clare Daly, Marcel de Graaff, Anna Júlia Donáth, Lena Düpont, Cornelia Ernst, Laura Ferrara, Nicolaus Fest, Jean-Paul Garraud, Maria Grapini, Sylvie Guillaume, Evin Incir, Sophia in 't Veld, Patryk Jaki, Marina Kaljurand, Assita Kanko, Fabienne Keller, Peter Kofod, Łukasz Kohut, Alice Kuhnke, Jeroen Lenaers, Juan Fernando López Aguilar, Lukas Mandl, Nuno Melo, Roberta Metsola, Nadine Morano, Javier Moreno Sánchez, Maite Pagazaurtundúa, Nicola Procaccini, Emil Radev, Paulo Rangel, Terry Reintke, Diana Riba i Giner, Ralf Seekatz, Michal Šimečka, Birgit Sippel, Sara Skyttedal, Martin Sonneborn, Tineke Strik, Ramona Strugariu, Annalisa Tardino, Tomas Tobé, Dragoș Tudorache, Milan Uhrík, Tom Vandendriessche, Bettina Vollath, Elissavet Vozemberg-Vrionidi, Jadwiga Wiśniewska, Elena Yoncheva, Javier Zarzalejos
Zastępcy obecni podczas głosowania końcowego	Tanja Fajon, Miguel Urbán Crespo, Hilde Vautmans, Loránt Vincze, Petar Vítanov

**GŁOSOWANIE KOŃCOWE W FORMIE GŁOSOWANIA IMIENNEGO
W KOMISJI OPINIODAWCZEJ**

53	+
NI	Laura Ferrara, Martin Sonneborn
PPE	Magdalena Adamowicz, Vladimír Bilčík, Vasile Blaga, Ioan-Rareş Bogdan, Lena Düpont, Jeroen Lenaers, Lukas Mandl, Nuno Melo, Roberta Metsola, Emil Radev, Paulo Rangel, Ralf Seekatz, Sara Skyttedal, Tomas Tobé, Loránt Vincze, Elissavet Vozemberg-Vrionidi, Javier Zarzalejos
Renew	Malik Azmani, Anna Júlia Donáth, Sophia in 't Veld, Fabienne Keller, Maite Pagazaurtundúa, Michal Šimečka, Ramona Strugariu, Dragoş Tudorache, Hilde Vautmans
S&D	Katarina Barley, Caterina Chinnici, Tanja Fajon, Maria Grapini, Sylvie Guillaume, Evin Incir, Marina Kaljurand, Łukasz Kohut, Juan Fernando López Aguilar, Javier Moreno Sánchez, Birgit Sippel, Petar Vitanov, Bettina Vollath, Elena Yoncheva
The Left	Pernando Barrena Arza, Clare Daly, Cornelia Ernst, Miguel Urbán Crespo
Verts/ALE	Patrick Breyer, Saskia Bricmont, Damien Carême, Alice Kuhnke, Terry Reintke, Diana Riba i Giner, Tineke Strik

13	-
ECR	Joachim Stanisław Brudziński, Jorge Buxadé Villalba, Patryk Jaki, Nicola Procaccini, Jadwiga Wiśniewska
ID	Nicolas Bay, Nicolaus Fest, Jean-Paul Garraud, Marcel de Graaff, Peter Kofod, Annalisa Tardino, Tom Vandendriessche
NI	Milan Uhrík

2	0
ECR	Assita Kanko
PPE	Nadine Morano

Objaśnienie używanych znaków:

+ : za

- : przeciw

0 : wstrzymało się

INFORMACJE O PRZYJĘCIU PRZEZ KOMISJĘ PRZEDMIOTOWO WŁAŚCIWĄ

Data przyjęcia	15.6.2021
Wynik głosowania końcowego	+ : 23 - : 4 0 : 1
Posłowie obecni podczas głosowania końcowego	Gabriele Bischoff, Damian Boeselager, Geert Bourgeois, Fabio Massimo Castaldo, Włodzimierz Cimoszewicz, Gwendoline Delbos-Corfield, Pascal Durand, Daniel Freund, Charles Goerens, Esteban González Pons, Sandro Gozi, Brice Hortefeux, Laura Huhtasaari, Giuliano Pisapia, Paulo Rangel, Antonio Maria Rinaldi, Domènec Ruiz Devesa, Jacek Saryusz-Wolski, Helmut Scholz, Pedro Silva Pereira, Sven Simon, Antonio Tajani, Mihai Tudose, Guy Verhofstadt, Loránt Vincze, Rainer Wieland
Zastępcy obecni podczas głosowania końcowego	Gunnar Beck
Zastępcy (art. 209 ust. 7) obecni podczas głosowania końcowego	Anne-Sophie Pelletier

**GŁOSOWANIE KOŃCOWE W FORMIE GŁOSOWANIA IMIENNEGO W KOMISJI
PRZEDMIOTOWO WŁAŚCIWEJ**

23	+
NI	Fabio Massimo Castaldo
PPE	Esteban González Pons, Brice Hortefeux, Paulo Rangel, Sven Simon, Antonio Tajani, Loránt Vincze, Rainer Wieland
Renew	Pascal Durand, Charles Goerens, Sandro Gozi, Guy Verhofstadt
S&D	Gabriele Bischoff, Włodzimierz Cimoszewicz, Giuliano Pisapia, Domènec Ruiz Devesa, Pedro Silva Pereira, Mihai Tudose
The Left	Anne Sophie Pelletier, Helmut Scholz
Verts/ALE	Damian Boeselager, Gwendoline Delbos Corfield, Daniel Freund

4	-
ECR	Geert Bourgeois, Jacek Saryusz Wolski
ID	Gunnar Beck, Laura Huhtasaari

1	0
ID	Antonio Maria Rinaldi

Objaśnienie używanych znaków:

+ : za

- : przeciw

0 : wstrzymało się